

זאת התורה

שבת פרשת בראשית תש"פ

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב **יצחק גינזבורג** שליט"א

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ

ארץ ישראל -
הכח של התורה
להשפיע על המציאות

להאיר את היום
ב"מודה אני"

מענות ותשובות 35
תשובות הרב לשואלים

רמז בפרשה 36
בראשית

המדור **אֵלֶיךָ** 37
"נעשה אדם"

שפת אמת בראשית 03
שיעור משמחת תורה

תקיפי ארץ ישראל 08
שמחת בית השואבה

תיקון מחדו"מ 17
התוועדות למוסדות החינוך

הניגון החסידי 25
ניגון 437

מעין גנים 26
עץ הדעת

ארבע מהפכות 29
לימוד שלא לשמה

הסיפור החסידי 32
רבי ישראל מרוז'ין

הקדמת המערכת

שבת שלום וחורף בריא לכל הקוראים היקרים, שבת בראשית כבר איתנו, יעקב כבר 'הולך לדרכו', וגליון ואביטה חדש ומרענן, מלא בכל טוב, מוגש בפניכם.

השבוע בגליון:

נפתח עם שיעור עיון מעמיק משמחת תורה, **בשפת אמת לפרשת בראשית**, בו התבאר כיצד הבריאה כולה מיוסדת על שתי בחינות בתורה - תורה שבכתב ותורה שבעל פה - המופיעות בנשמות ישראל. משם נעבור לשיעור הנפלא **משמחת בית השואבה** בשילה הקדומה — **לאסוף את תקיפי ארץ ישראל** — בו דיבר הרב על "חג האסיף תקופת השנה" בו אנו אוספים תקיפות לכל השנה כולה, מעלת המנהיג התקיף ושלבי **תיקון המדינה לפי סדר האושפזין**. את חלק השיעורים נסיים עם שיעור ממעמד **חלוקת לעקאח** לתלמידי מוסדות החינוך בירושלים — **תיקון מחשבה-דיבור-מעשה** — לאור רמזי השנה החדשה בפסוקי התורה. גם **הניגון החסידי** נמצא איתנו השבוע עם ניגון 437.

במעין גנים לפרשת בראשית נלמד על הדעות בחז"ל מהו **עץ הדעת** ועל תכנון הפנימי. **בארבע מהפכות** נמשיך עם המהפכה השניה, והפעם נעסוק ב**לימוד שלא לשמה** והקשר לנטילת שכר על הלימוד. ב**סיפור החסידי** נקרא על בעל ההילולא של ג' מרחשון, **הרוז'ינר הקדוש**. ב**מענות ותשובות** נקרא על קשיים בחינוך הילדים וביחס לאם שנשואה לאב גוי. ו**ברמז בפרשה** נקרא על בראשית, ברכה ובכורה. נחתום עם **המדור לילדים** — **"נעשה אדם"** — והפעם ילמדנו רזי על נזר הבריאה, האדם, ועל מעלתו הייחודית — הדיבור.

שבת שלום ומבורך,
המערכת

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | **עיצוב:** דעה צלף | **אביחיל** | **מערכת:** הרב יוסי פלאי, בעז יעקבי ואיתאל גלעדי

שפת אמת בראשית

לימוד שפת אמת בשנת תש"פ

ראשית ובתורה שבכתב נברא השמים, והארץ בח' תורה שבע"פ וכ"כ השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם. ואהי' אמן בח' תורה שבכתב קביעא וקיימא. ואהי' שעשועים יום יום בח' תורה שבעל פה מתחדש תמיד בפיהן של ישראל. וכן בריאת האדם ויפח באפיו נשמת חיים בח' תורה שבכתב שזו הנשמה עושית רשימה ואותיות בנפש האדם. ויהי לנפש ח' בח' תורה שבע"פ כמ"ש התרגום לרוח ממללא.

הכל תורה

גם בפירושי אור החיים על הפסוק הראשון יש פירושים שמדגישים שהכל תורה. הוא מסביר שהכל נברא על ידי התורה והכל נברא בשביל לקיים את התורה.

הבריאה על ידי התורה היינו בחינת התורה שבכתב, עליה נאמר "אסתכל באורייתא וברא עלמא"¹, סוד "ואהיה אצלו אמן"², "אני הייתי כלי אומנותו של הקב"ה במעשה בראשית" (אמן) הוא סוד מהיטבאל, יחוד מה-בן של בריאת-הבראת עולם התיקון³).

ד זחר ח"א קלד, א; ח"ב קסא, א.

ה משלי ח, ל.

ו בראשית רבה א, א.

ז רוב ההופעות בתנ"ך של "אמן" הם שמו של המלך אמן, בן מנשה ואבי יאשיהו. אבי מנשה הוא יחזקיהו שראוי היה להיות משיח. על יאשיהו מקונן ירמיהו "רוח אפינו משיח הוי". ואיתא בכתבי האריז"ל שיחזקיהו היה ראוי להיות משיח בן יוסף דווקא (אף על פי שהוא מזרע דוד), אך יאשיהו היה ראוי להיות משיח בן דוד. בין 'משיח' ל'משיח' באים מנשה ואמן, רשע שחזר בתשובה (מנשה) ורשע שלא חזר בתשובה (אמן). וי"ל שארבעה דורות אלו הם כנגד ארבע אותיות שם הוי"ב: ה' של לחזקיהו נוספה האות י בתחלת שמו – יחזקיהו, היינו ה-י של שם הוי"ב, חכמה (בחינת "איזהו חכם הרואה את הנולד",

בכינוס הילדים בעשרת ימי תשובה⁴ אמרנו שהמלה השלישית בתורה ששונה בגימטריא תש"פ היא שפת (אותיות תש"פ), "לא ישמעו איש שפת רעהו"⁵, והתיקון הוא "שפת אמת תכון לעד"⁶, ושלכן מתאים לעסוק השנה בספר "שפת אמת". חוץ מזה, בכניסת החג גם אמרו לי ששמח בגור היום.

השפת אמת הסתלק בשנת תרס"ה והספר שלו כתוב לפי השנים – הוא כתב כל שנה אחרי שבת מה שאמר בשבת – לכן יש פרשות שמגיעות עד תרס"ה, יש עד תרס"ד, יש עד תרס"ג ויש אפילו שלשם לא מגיעות. ככל שהשפת אמת ממשיך עם השנים – ויש דברים שהוא חוזר עליהם, כמו אצל הרבה צדיקים, שמדברים שוב על אותו פסוק או אותו מדרש – כך הדברים נעשים יותר ברורים, ובדרך כלל גם יותר קצרים. לכן, אם באור החיים לומדים פסוק ראשון כל פעם – בשפת אמת מתאים ללמוד כל פעם את השנה האחרונה. השפת אמת גם מביא מאור החיים הק'.

שפת אמת בראשית תרס"ג

בפרשת בראשית התורה האחרונה היא די

קצרה:

במדרש ואהיה אצלו אמן. בתורה ברא הקב"ה את העולם. והנה כ' בראשית ב' ראשית רמז לתורה שבכתב ושבע"פ שניהם נקראו

נרשם (מהזיכרון) ע"י איתאל גלעדי. לא מוגה. התועדות שמח"ת תש"פ ח"א – כפ"ח.

א נדפס בחוברת זו.

ב בראשית יא, ז.

ג משלי יב, ט.

שיעור עשיתי ארץ הלזו הגשמית, ואדם עליה בראתי, האדם הוא תכלית ההתהוות, ובראתי בגימט' תרי"ג הוא תכלית האדם... לפרסם אלקותו ית' בעולם הזה התחתון...

נמצא שיש שלשה שלבים בתהליך ההתהוות עד לתכלית - ארץ-אדם-בראתי,¹ סוד עולמות-נשמות-אלקות, יסוד תורת הבעל שם טוב².

שתי בחינות "ראשית חכמה"

הוא מסביר ש-ב ראשית רומזו לשתי בחינות בתורה. רש"י מביא ששני ה"ראשית" היינו התורה וישראל (בשביל התורה שנקראת ראשית שנאמר "הוי' קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז"³) ובשביל ישראל שנקראו ראשית שנאמר "קדש ישראל להוי' ראשית תבואתה"⁴), אבל כאן הוא מסביר איך הכל תורה. שוב, גם באור החיים יש פירושים איך כל הדברים שנקראים "ראשית" במדרשי חז"ל על הפסוק חוזרים בסופו של דבר לתורה⁵.

יג ארץ אדם בראתי בגימטריא 949, 13, אחד-אהבה, פעמים 73, חכמה העולה אהבת ישראל, ה"כלל גדול בתורה", כללות ה"בראתי". "בראשית ברא אלהים וגו'" אותיות בראתי ש, אות האש בספר יצירה. ש = 300 = 24 במשולש. במספר סדורי, ש = 21 = 6 במשולש. במספר קטן, ש = 3 = 2 במשולש. שלשת השרשים, כד ו ב אותיות כבוד, "אין כבוד אלא תורה" כנ"ל, סוד לב נתיבות חכמה שבה נברא העולם.

יד אגרת הבעש"ט הנדפסת בריש כתר שם טוב.

טו משלי ח, כב.

טז ירמיה ב, ג.

יז וז"ל בפירושו החמישי עה"פ:

בדרך רמז רבותינו ז"ל דרשו [ב"ר אד] תיבת "בראשית" שיכין ברוך הוא לומר בשביל תורה שנקראת ראשית, ופירוש ב"ת של בראשית היא ב"ת הסיבה ומענה מי שזכה בתורה זכה בכל העולם, ומי שלא זכה בתורה אין לו ליהנות מהעולם עד מדרך כף רגל זולת אם ישמש הכשר עמליה וגם אמרו [ויק"ר לו ד] בשביל ישראל שנקראו ראשית דכתיב [ירמיה ב ג] ראשית תבואתה, ואין מאמרם זה מכחיש הראשון, כי טעם עצמו שנקראו ישראל ראשית הוא לצד קבלתם התורה, ובזה נבדלו לשם ולתהלה מהעמים וגם אמרו [ב"ר יב ט] בשביל אברהם ובשביל יעקב [ויק"ר לו ד], והכל הולך לטעם

ברית הכל לשם קיום התורה היינו בחינת התורה שבעל פה, שרק ממנה יודעים את ההלכה למעשה, איך לקיים בפועל ממש את כל מצות התורה, כמבואר בתניא).

ישראל והתורה

כך הוא מסביר שכל פירושי "בשביל... שנקרא ראשית", כולל גם "בשביל ישראל שנקראו ראשית", הכל לשם קיום רצון ה', קיום התורה ומצותיה, בעולם הזה שה' ברא לכבודו ("אין כבוד אלא תורה"⁶). אפילו לגבי ישראל, הגם שכתוב ש"מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר"⁷, בנוסף לכך שישארל עצמם הם תורה - וכידוע הרמז שישארל ר"ת יש ששים רבוא אותיות לתורה" - ידועה תורת הרב המגיד ממעזריטש נ"ע, המובאת בלוח היום-יום⁸, על הפסוק "אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי"⁹:

אנכי מי שאנכי שהוא נעלם ונסתר גם מנאצלים היותר עליונים הליביש עצמותו ית' בכמה צמצומים להאציל הנאצלים ולברוא הנבראים, שרפים חיות ואופנים מלאכים ועולמות עד אין מספר, ובצמצומים עד אין

כנגד חכמת יחזקיהו כנודע). יחזקיהו = חכמה-חכמה (חכמה עילאה וחכמה תתאה, חכמת המלכות, סוד "כבוד [לב נתיבות חכמה] נאצל" ו"כבוד נברא" כנודע).

מנשה שחזר בתשובה הוא כנגד ה עילאה שבשם, בינה-תשובה, "ולבבו יבין ושב ורפא לו".

אמון שלא חזר בתשובה היינו סוד ז מליין קדמאין דתהו שנשברו, כנגד ה-ו של שם הוי'.

יאשיוה שנהרג בעונות ישראל הוא סוד המלכות, בחינת משיח בן דוד כנ"ל, כנגד ה תתאה של שם הוי' ב"ה, ודוק היטב.

והנה, יחזקיהו מנשה אמון יאשיוה = 970 = 10 פעמים אמון. נמצא שהוא סוד השבירה כנ"ל והוא הוא סוד התיקון, סוד מהיטבאל, כמבואר בפנים, וד"ל.

ח אבות פ"ו מ"ג. "אין כבוד אלא תורה" = 23, חיה-זיו, פעמים (כבוד).

ט בראשית רבה א, ד.

י מגלה עמוקות (ואתחנן) אופן קפו.

יא ישעיה מה, יב.

יב כ"ב חשון.

תורת ה' ותורת בני אדם

שתי הבחינות של ראשית הן שתי בחינות בתורה – "השמים שמים להוי' והארץ נתן לבני אדם": התורה שבכתב, "תורה מן השמים" שאינה משתנה אפילו באות אחת, על דרך "אני הוי' לא שניתני" כ" שהרי "אורייתא וקודשא בריך הוא כולא חד" כ". "והארץ נתן לבני אדם" היינו תורה שבעל פה, שהאדם יכול לחדש בה. הארץ היא בעלת שינויים תמידיים.^ט

לאור זאת הוא מסביר את הפסוק שמביא המדרש, ובעצם מדייק בו דיוק שלא כתוב כאן בפירוש – הפסוק אומר "ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשעים יום יום" – התורה שבכתב היא "אצלו", "השמים שמים להוי'" (והיא ה"אמון" התקיף והקבוע, סוד "עצות מרחוק אמונה אמון"), ואילו ה"שעשעים יום יום" היינו התורה שבעל פה, שהשעשוע שלה הוא החידוש שבה, חידושי תורה אמתיים על ידי חכמי ישראל, ועד ל"תורה חדשה מאתי תצא" על ידי מלך המשיח, המחדש הגדול ביותר ב"תורת חיים". מבואר (בכ"ד) בשם הרב המגיד שהשעשועים העצמיים של הקב"ה, "שעשועי המלך בעצמותו", לפני עלית הרצון לבריאת העולם, הם שעשועי ה' עם שרש נשמות ישראל, סוד "עם

כל "ראשית" היא בחינת "ראשית חכמה"^ח, תורה^ט, שהרי התורה היא חכמה אלקית – "אורייתא מחכמה נפקת"^י – וכתוב "כלם בחכמה עשית"^{יא}. ב ראשית היינו ע"ד "יחינו מימים"^{יב}, שני ימי ראש השנה^{יג}, שהם בעצם "יומא אריכתא" שכל יום הוא בחינת "עמק ראשית"^{יד} כמבואר בכוונות האריז"ל^י – היום הראשון שהוא מדאורייתא בחינת תורה שבכתב, והיום השני שהוא מדרבנן בחינת תורה שבעל פה.

הראשון עקב אשר שמע אברהם וגו' גם אמרו [שבת לא:] בשביל יראה שנקראת ראשית דכתיב [תהלים קיא י] ראשית חכמה יראת ה', כי הוא זה גם כן יסוד התורה כי אם אין חכמה אין יראה ואם אין יראת ה' אין תורה [אבות פ"ג מ"ז], כי היא אוצר נחמד לתורה. וביאור קצר לדבריו: תורה וישראל היינו חכמה ("אורייתא מחכמה נפקת") ובינה (שהיא שרש נשמות ישראל ש"עלו במחשבה"), אברהם ויעקב הם חסד ותפארת ויראה היינו גבורה, בחינת יצחק (כשפרטות הכל בחינות של חכמה – "ראשית חכמה" – התורה חכמה שבחכמה, ישראל חכמה שבבינה, אברהם חכמה שבחסד, יראה חכמה שבגבורה ויעקב חכמה שבתפארת). אכן, שרש היראה הוא בבוצינא דקדוניתא, גבורה דעתיק שבחכמה סתימא דאריך, שרש התורה, כך שנועז סופן בתחלתן, "תורה מפי הגבורה" (גבורה עולה יראה), "ראשית חכמה יראת הוי'", סוד "בראשית ברא אלהים" כמבואר בפירושו הראשון של בעל אוה"ח עה"פ. ורמז: תורה וישראל אברהם יעקב יראה = 1798 = אל פעמים חן. שמות הספירות המקבילות עם הכחות הפנימיים שלהן – חכמה-בטול בינה-שמחה חסד-אהבה גבורה-יראה תפארת-רחמים – עולים 2436 = במ פעמים חן. יחד אלב"ם (כלם באלב"ם-בחכמה עשית) פעמים חן, חכמה פעמים חן (חכמה נסתרה), ודוק.

יח תהלים קיא, א. משלי ד, ז.

יט ביחס לתורה וישראל, "בראשית" ועוד "הוי' קניי ראשית דרכו" ועוד "ראשית תבואתה" = 4015 = הכל פעמים חכמה! "בראשית ברא אלהים" ועוד "הוי' קניי ראשית דרכו קדם מפעליו מאז" ועוד "קדש ישראל להוי' ראשית תבואתה" = 5733 = 13 פעמים אמת, הנקודה האמצעית של יג מדות הרחמים, "אין אמת אלא תורה!"

כ זהר ח"ב קכא, א.

כא תהלים קד, כד.

כב הושע ו, ב.

כג לקו"ת דרושים לר"ה סג, סע"ב.

כד ספר יצירה פ"א מ"ה.

כה פע"ח שער תפלות ר"ה פ"ז (פירוש שני).

כו תהלים קטו, טז.

כז מלאכי ג, א.

כח ראה זחר ח"ג פז, ב.

כט "השמים" בחינת "לא שניתני", "הארץ" בחינת "שניתני", יחד = 2262 = אלדד פעמים מידד – שני דדי נסת ישראל, מקור שפע החלב שבתורה, "דבש וחלב תחת לשונך" – הוי' אחד פעמים הוי' יחיד, הוי' (מדת הרחמים, המשנה והופך את גזר הדין של שם אלהים בארץ דווקא, כמבואר באוה"ח בסוד קדימת ארץ לשמים בפסוק הראשון של הסיפור השני של מעשה בראשית – "ביום עשות הוי' אלהים ארץ ושמים") פעמים "אני הוי' [לא שניתני]".

ל ישעיה כה, א.

לא ויקרא רבה נג, כ (עפ"י ישעיה נא, ד).

שנפח ה' באדם – "מאן דנפח מתוכיה נפח"^ט – היא בחינת התורה ש"קביעא וקיימא", תורה שבכתב, עושה גם קביעות-רשימה בנפש האדם, על דרך "כתבם על לוח לבך"^{טא}. ההמשך, "ויהי האדם לנפש חיה", "לרוח ממללא", היינו תורה שבעל פה.

אנחנו תמיד מסבירים שיש בפסוק הזה שלש בחינות, אחת הדוגמאות היסודיות אצלנו להכנעה-הבדלה-המתקה^{טב}, עם סדר בולט של חש-מל-מל (גוף ושתי בחינות בנשמה): "וייצר הוי' אלהים את האדם עפר מן האדמה" היינו יסוד ההכנעה של האדם (על דרך מאמר אברהם אבינו, "ואנכי עפר ואפר"^{טג}, וכמו שמתחננים בסיום התפלה "ונפשי כעפר לכל תחיה", ללא כל תחושה של בשר חי אלא כעפר דומם שכולם דורכים עליו ואינו מרגיש כלום), יסוד העפר והזכרון שהאדם נוצר "עפר מן האדמה".

"ויפח באפיו נשמת חיים" היינו ההבדלה של האדם מכל הנבראים, כאשר הנשמה היא גם המבדילה את עם ישראל מכל מין המדבר ("אתם קרוים אדם ולא אומות העולם קרוים אדם").

"ויהי האדם לנפש חיה", "לרוח ממללא", היינו הכח לדבר-להמתיק את המציאות, בסוד "מי ימלל גבורות הוי' וגו'"^{טד}.

לפני לא הרבה זמן דברנו על כך שבחוץ לארץ עיקר תפקיד התורה הוא להבדיל בין ישראל לעמים (בחינת "ויפח באפיו [בגלות, מקום חרון אף של מקום בעולם] נשמת חיים"), אבל דווקא בארץ ישראל יש תורה של המתקה שממנה נובעת המהפכה

המלך במלאכתו ישבו שם"^{לב}, "במי נמלך בנשמותיהם של צדיקים"^{לג}.

התחדשות התורה בפיהן של ישראל היא סוד "דעת גניז בפומא"^{לד} – בתוך הדעת הגנוזה בפה, דעת המיוחדת לנשמות ישראל, מתחדשים חידושי תורה אמתיים, שעל כן תורת ישראל, תורת "הארץ נתן לבני אדם", נקראת תורה שבעל פה. ושרשה בתיקון "פומא קדישא" של יג תיקוני דיקנא, יג תיקוני דמהימנותא, תיקון "וחטאה"^{לה}, התיקון ה-זה, שרש נבואת משה רבינו^{לו} ב"זה הדבר אשר צוה הוי'" דקאי על שרש התורה שבעל פה שבתורת משה, תורה שבכתב, סוד "פה אל פה אדבר בו"^{לז}. "וחטאה" היינו שוגג, ללא דעת, היינו משרש האמונה הפשוטה דרישא דלא ידע ולא אתידע, שרש הדעת-עליון של ה', היינו הדעת שאליבא דאמת ישראל אף פעם לא חטא^{לח}.

שתי מדרגות תורה בבריאית האדם

שתי הבחינות שבתורה מופיעות גם כשתי בחינות באדם, שתי בחינות שנמצאות בישראל ("אתם קרויים אדם"^{לט}): על "ויפח באפיו נשמת חיים" הוא אומר שהיינו תורה שבכתב שעושה "רשימה ואותיות בנפש האדם" – ביטוי מאד יפה. ה"נשמת חיים"

לב דה"א ד, כג.

לג ראה בראשית רבה ח, ז. זהר חדש קכא, ג.

לד זהר ח"ב קכג, א.

לה שמונת לד, ז. ראה ע"ח ש"ג פ"ט ובכ"ד.

לו ספרי מטות ב.

לז במדבר יב, ח.

לח "וחטאה" ברבוע פרטי עולה **אור** – "פתח פיו ויאירו דבריו" (ברכות כב, א – עיי"ש), גם במצב שנדמה כחטא, וד"ל.

לט יבמות סא, א.

מ תניא פ"ב (בשם הזהר).

מא משלי ג, ג; ז, ג.

מב כש"ט אות כח.

מג בראשית יח, כז.

מד תהלים קו, ב.

ישראל, "אין תורה כתורת ארץ ישראל"^{מו}, נאמר "ושם האחד פישון [פה שונה הלכות] הוא הסבב [ה-ס הראשונה בתורה, גילוי אור אין סוף הסובב כל עלמין] את כל ארץ החוילה [ארץ ישראל] אשר שם הזהב. וזהב הארץ ההוא טוב שם הבדלח ואבן השהם"^{מז}).

מו בראשית רבה טז, ד.
מז בראשית ב, יא-יב.

הרביעית, הכח של האדם להשפיע מהתורה שבו על המציאות כולה ("ויהי האדם לנפש חיה", "לרוח ממללא"). כאן הוא מסביר שיסוד ההבדלה הוא בתורה שבכתב ואילו יסוד ההמתקה בחידושי התורה שבעל פה, חידושים שהם **"נחמדים מזהב ומפז רב [בגימטריא ישראל] וגו'"**^{מה} (על תורת ארץ

מה תהלים יט, יא.

לאסוף את תקיפי ארץ ישראל

שמחת בית השואבה – חלק ראשון

קיצור מהלך השיעור

"חג האסיף תקפת השנה" הוא הזמן לאסוף תקיפות לכל השנה. בחלקה הראשון של שמחת בית השואבה שהתקיימה השנה בשילה הקדומה הסביר הרב את הצורך בתקיפות בעבודת ה' בכלל, ואת ההכרח היום לאסוף את "תקיפי ארץ ישראל" כדי להנהיג אותנו, וחזר על שבעת השלבים-ההתהליכים הנדרשים היום לתיקון המדינה, כנגד שבעת האושפזין.

"וחג האסף בצאת השנה באספך את מעשיך מן השדה".^א

מה ההבדל? לפני החטא והתשובה והכפרה וגילוי מדות הרחמים של ה' זהו "חג האסף" – אוספים את התבואה, אוספים כחות נפש – אבל כתוב "בצאת השנה". חז"ל מפרשים^ב ש"בצאת השנה" הכוונה לצאת השנה הקודמת בגידולי קרקע, אם גדלו שליש לפני ראש השנה התבואה נחשבת על השנה החולפת. זו עבודת צדיקים לפני החטא. אבל אחרי החטא – חטא העגל – ועבודת התשובה שלנו, בעשיית, ר"ה ויו"כ, כשמגיעים לשיא של גילוי יג מדות הרחמים, "חג האסף" (מלא כתיב, עם י, ראשית קדושת השם^ג), הוא כבר לא "בצאת השנה" אלא "תקופת השנה".

מה פירוש? יש ווארט יפה מבעל החסד

א. ראש השנה לתקיפות אסיפת תקיפות בחג הסוכות

מועדים לשמחה לכולם. היום האושפזין של יעקב אבינו, ובחסידות יש גם אושפזין חסידיים – ביום הראשון הבעש"ט, היום היה המגיד וכעת אדמו"ר הזקן. יש לו ניגון. גם ליעקב אבינו יש ניגון, אך איני יודע אם מכירים. נתחיל בניגון של אדמו"ר הזקן ששייך להלל שאומרים כל יום – "אלי אתה ואורך" – נשיר ונכוון שמזמינים אותו להיות כאן אתנו, יחד עם כל האושפזין.

שוב מועדים לשמחה. בפרשת המועדים בכי תשא – אחרי שה' מגלה לנו את יג מדות הרחמים – כתוב על סוכות "וחג האסיף תקופת השנה"^א. קודם, בפרשת משפטים – גם בה מופיעים החגים^ב – יש לשון דומה,

א שמות לד, כב.

ב שם כתוב "שלוש רגלים תחג לי בשנה" – "שלוש רגלים" = **בראשית** = **שלושה דברים יחד** כידוע מר"א אבולעפיא (ראה חיי העולם הבא). "**תחג**" ראשי תבות **תפארת-חסד-גבורה**, כנגד שלש הרגלים החל מתשרי: סוכות-פסח-שבועות. "**תחג**" = 3 פעמים 137, **תפארת-חסד-גבורה** = 37 ברבוע – ובהמשך נאמר "שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך אל פני האדן הוי". סופי התבות "**שלוש רגלים תחג לי בשנה**" = 358 = **משיח**, וביחד עם סופי התבות "**שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך אל פני האדן י-הוה**" = 853, **משיח** בהיפוך ספרות =

^א והאמת והשלום אהבו" (זכריה ח, יט) כנודע.

^ג שמות כג, טז.

^ד ר"ה יג, א.

ה "חג האסף" שלפני החטא ו"חג האסיף" שלאחר החטא והתשובה משלימים ל-חי ברבוע (324), "חי חי הוא יודך כמוני היום" (ישעיה לח, יט).

וכעת במקום מיוחד – שילה הקדומה. הפסוק אומר "עד כי יבא שילה", היינו מלך המשיח. רק **שילה** עולה **משה**, משה רבינו, הוא גואל ראשון, אבל **"יבא שילה"**, מוסיף 13, **אחד**, ל-**משה**, שוה **משיח**", "ולו יקתה עמים". זו כוונה מיוחדת שצריך לכוון כאן, שנזכה ל"עד כי יבא שילה".

הדבר תלוי, בלשון החסידות, בתקיפות הבטול – הבטול שלנו לרצון ה'. "למה נקרא שמה ארץ? שרצתה לעשות רצון קונה"^י, וברצון הזה יש תקיפות של בטול. בזהר דורשים **שחכמה** היא **כח-מה** – **"מה"** היינו הבטול של משה רבינו ("ונחנו מה") ו-**כח** הוא תקיפות. עם תקיפות הבטול^י לרצון ה' אנחנו אווזים בארצנו הקדושה וזוכים גם לעורר את **יג** מדות הרחמים של ה', שיביא לנו את הגאולה תיכף ומיד ממש. שוב, לשם כך צריך לאסוף את כל התוקף שיש בנו.

לאסוף את תקיפי ארץ ישראל

הגמרא שואלת^י מה ההבדל בין חסידי בבל לתקיפי ארץ ישראל. מי שנמצא בארץ, במיוחד תלמיד חכם, אמור להיות תקיף. תורת ארץ ישראל היא תורה תקיפה. כמוכן שיש בה חסידות, ובכל אופן הגמרא משווה בין חסידי בבל – רב הונא ורב חסדא, שני אמוראים גדולים – לתקיפי דארעא דישראל,

י. בראשית מט, י.

יא. פירוש בעל הטורים לבראשית מט, י.

יב. בראשית רבה ה, ז; פסיקתא זוטא בראשית א, א.

יג. זהר ח"ג כח, א; לד, א; רלה, ב; זהר חדש (מרגליות) לד, א; הקדמת תקו"ד, א ובכ"ד.

יד. כך 'תרגם' אדמו"ר הרי"צ (ראה מאמרי הרבי מליובאוויטש מבוארים ח"א מאמר "בלילה ההוא" הערות ה, כז ו-צה) את לשון הזהר **כח-מה**, כח החכמה היונקת מגבורה דעתיק כנודע, ומתיחדת עם הבינה, "אני בינה לי גבורה" – "אם הבנים שמחה", "שמחת בית השואבה" – בסוד "תרין רעין דלא מתפרשין לעלמין".

טו. תענית כג, ב.

לאברהם^י, הסבא קדישא מסלונים – הרבי הראשון מסלונים – ש"תקופת השנה" לשון תקיפות. לפי דקדוק הם לא מאותו שרש – תוקף הוא שרש **תקף** ואילו תקופה, לשון היקף, משרש **קוף** – אך נשמעים דומה ובהחלט אפשר לדרוש ש"תקופת השנה" הוא לשון תוקף ותקיפות (ואכן מוסבר בחסידות ששני השרשים קשורים בעצם – התוקף בא מסוד האור המקיף, הרצון בנפש – "אין תקיף כרצון"^י וממילא "אין דבר עומד בפני הרצון"^י). הוא אומר שבחג האסיף אוספים את כל התקיפות – כל העזות דקדושה – לכל השנה^י. צריך לאסוף ולאגור הרבה תוקף לכל השנה הבאה עלינו לטובה, דווקא אחרי עשיית וכפרת יום כיפור וגילוי **יג** מדות הרחמים של ה'. אז "חג האסיף" הוא "תקופת השנה".

כוונת שילה

כאן אנחנו זוכים להיות בארץ ישראל,

ו. תורת אבות סוכות אות ד.

ז. ראה קונטרס "כללי החינוך וההדרכה" פט"ז. זהר ח"ב קסב, ב.

ח. ראה זהר הנ"ל.

ט. בהפסדת היום הראשון של ראש השנה, על חנה ולידת שמואל (ששקול כנגד משה ואהרן), נאמר "ויהי לתקפות הימים וטהר חנה ותלד בן ותקרא את שמו שמואל כי מהו' שאלתיו" (שמואל-א א, כ). ידוע בענין "תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו" (תהלים פא, ד), שמה שבסכה בר"ה מתגלה ביום חגנו, בחג הסוכות (סדור עם דא"ח ד"ה "תקעו בחדש שופר" רלה, ב, ובכ"מ). והיינו התוקף העצמי של חנה שהתבטא בתפלתה "על הוי" ובלידת שמואל "לתקפות הימים" (לשון תוקף) ובתפלתה-שיריתה לאחר לידת שמואל (שהוא משרש הגבורות העליונות דבינה עילאה, מקור התקיפות של ארץ ישראל, "אני בינה לי גבורה").

והנה, כל הפסוק **"ויהי לתקפות הימים וטהר חנה ותלד בן ותקרא את שמו שמואל כי מהו' שאלתיו"** 24 = 4992 = צירופי **יצחק** (הו' פעמים ג' פ' דין, סוד **בכל מכל כל**, כללות שלשת האבות ביצחק דווקא, סוד טעם עולם הבא, וד"ל), מקור הגבורה והתקיפות (של ארץ ישראל – על יצחק דווקא נאמר "גור בארץ", וידוע הרמז – ראה עלת ראה ח"א ברכות ברית מילה – ש**יצחק** הוא ראשי תבות ארבעת שמות הארץ: ארץ ישראל, ארץ הצבי, ארץ החיים, ארץ הקדש).

תקיפי ארץ ישראל.

ישראל הם השיא. "חג האסיף תקופת השנה" הוא הזמן שעלינו למצוא-לזהות את כל תקיפי ארץ ישראל האמתיים – תלמידי חכמים שהם תקיפי ארץ ישראל – ולאסוף אותם. לשם מה? שניהגו אותנו. אנחנו זקוקים להנהגה – דבר שמאד מודגש בימים אלה – הנהגה אמיתית, מתוקנת, מאמינה, בארץ ישראל.

תוקף דתהו בכלים דתקון

בלשון הקבלה, "תקיפי ארץ ישראל" הם אנשים עם אורות דתהו. צריכים גם את חסידי בבל – הלכה כתלמוד בבלי, לא כתלמוד ארץ ישראל – הם נותנים את הכלים.

אנחנו מתפללים שלש פעמים ביום "מכלכל חיים בחדסד" – כתוב בחסידות ש"מכלכל" לשון כלים^{יז}, ריבוי כלים. ה' עושה ריבוי כלים לחיים שהוא רוצה להשפיע לנו, כל טוב וחיים טובים, עם מעשי חסד. שמענו מראש המועצה על מעשי חסד של דאגה ליהודי, למסור את הנפש עבור יהודי, לחבר יהודים יחד ("ראויים כל ישראל לישב בסוכה אחת"^{יח}) – הכל מעשי חסד. עם חסד עושים ריבוי כלים לברכת חיים – "מכלכל חיים בחדסד"^{יט} – אבל מאיפה החיים באים? דווקא מהגבורה, מהתוקף של הקדושה.

בסיום המגלה כתוב "ותכתוב אסתר

יש כמה הבדלים, ואחד קשור לתקופה שלנו, בה מתחילים להתפלל על גשם (והיום כבר התחיל לרדת, עוד לפני שמיני עצרת): חסידי בבל היו מתכנסים להתפלל ואו שהגשם היה יורד או שלא, אבל תקיפי ארץ ישראל היו מתפללים כל אחד לבד, בצניעות. הדוגמה היא **רבי יונה אבוב דרבי מני** (בגימטריא **תריג**^{טו}) שהסתתר אפילו מבני משפחתו – אפילו אשתו לא ידעה מה הוא עושה – הלך ועמד ב"מעמקים", התפלל

וירד גשם, ואף אחד לא ידע מי עשה את הנס. אם כן, יש משהו בתקיפי ארץ ישראל שהולך יחד עם מדת הצניעות – פועל בצניעות, אף אחד לא יודע מי עשה זאת.

עוד אחד מתקיפי ארץ ישראל, הרבה יותר מפורסם, הוא ריש לקיש – בעל תשובה, הגיס של רבי יוחנן, שלפני התשובה היה ראש הלסטים, אדם תקיף ביותר, תכונה שלא עזבה אותו גם לאחר שחזר בתשובה. לא היה מדבר עם כל אחד, ומי

שהיה מדבר עמו בשוק היה אפשר לסמוך עליו מאה אחוז בלי ערבות. חשוב להיות חסיד, אבל תקיפי ארץ

טז עוד שם מתקיפי ארץ ישראל – רבי יצחק בן אלישיב. **יצחק בן אלישיב = תריג!** על פי שני עדים נלמד שתקיפי ארץ ישראל שלמים ב-**תריג** מצות התורה. בשער הגלגלים איתא שרבי חנינא בן דוסא, רבי מאיר, רבי ישבב הסופר, רבי יצחק בן אלישיב כולם משרש אחד. **חנינא בן דוסא מאיר ישבב הסופר יצחק בן אלישיב = 1771**, עז פעמים **חדה** ("עז וחדה במקומו" [דה"א טז, כז] – בארץ ישראל. **עז חדה** משלימים 1007, **יפ"י**. **עז** במספר סדורי = **חדה**) = הארבעון של 21, שם **אהיה ב"ה** (והוא עולה 11 פעמים **קסא**, שם אהיה במילוי יודין).

יז תו"א לו, ב ובכ"ד.

יח סוכה כז, ב.

יט תפלת שמונה עשרה.

יש "כפלים לתושיה" ביחס ל"בצאת השנה", רמז למעלת עבודת התשובה, כנודע). צריך אנשים שיודעים גם לדבר בתוקף המתאים – בדרכי נעם, באופן המתקבל, כפי שהדגיש הרבי, שאת כל התוקף צריך לשדר באופן המתקבל, עם המון אהבה, אהבת ישראל וגם אהבת הבריות – אבל עם אורות דתהו. "חג האסיף תקופת השנה", לאסוף את כל התוקף שיש לנו – יש אין סוף תוקף בנפש היהודית שלנו.

ב. סדר תיקון המדינה תקיפות האושפיזין

לרביים – צדיקי חב"ד – היו מאמרי חסידות מסוימים שהיו חוזרים עליהם פעם בכמה שנים, כמעט מלה במלה. בדרך כלל אומרים חסידות חדשה, "תורה חדשה מאתי תצא"^כ, אבל היו נושאים שהיו חוזרים עליהם מדי פעם כדי לטהר את האויר. אחד הנושאים שאנחנו אוהבים לחזור עליהם מדי פעם הוא תיקון המדינה. אנחנו מדברים בספירות, על פי קבלה – סדר על פי הספירות של תיקון המדינה^כ. רבים מכירים,

של "שלם וחצי" (נשים לב לתופעה מיוחדת: 43 היינו 986 בהסיר 9 וכן 86 היינו 986 בהסיר 19), **אלהים** וחצי (במספר הכרחי), היינו סוד "**הוי' הוא האלהים**" כנודע. אכן התקיפות באה משם אלהים, שם הגבורה, וידוע שיש שם אלהים שמעל לשם הוי', סוד קדימת התהו לתיקון (וסוד עלית הגבורות לעתיד לבוא).

כה ויקרא רבי יג, ג (ע"פ ישעיה נא, ד).

כו כמפורט באורך בספר תיקון המדינה (ועוד).

המלכה בת אביחיל ומרדכי היהודי את כל תקף^כ – "כל תקף" הנס^כ, ודווקא נס שמתלבש בדרכי הטבע, כמו הנס של פורים – זהו הנס שרוצים כאן בארץ. כל הזמן יש נסים, לא תמיד בעל הנס מכיר בנסו – בדרך כלל הוא לא מכיר – אבל בשביל הנהגה נסית צריך מנהיגים שהם "תקיפי דארעא דישראל", והזמן הכי טוב לכנס ולאסוף יחד את המנהיגים תקיפי ארץ ישראל הוא "חג האסיף תקופת השנה" (ומאסוף התקיפות-התקיפים בשמחת בית השואבה "משם שואבים רוח הקדש"^כ – רוח הקדש איך להנהיג נכון את מדינת היהודים).

ב"תקופת השנה" צריך ראש שונה – ראש השנה הוא שינוי ראש, עם תוקף של קדושה. צריך "בצאת השנה", לצאת מהשנה הקודמת, לחשוב מחוץ לקופסה. קודם צריך לצאת מהשנה, אבל

התכל'ס לא רק "בצאת השנה", אלא "תקופת השנה"^כ – לקבל תוקף חדש, עם בהירות חדשה לאן פנינו (ורמז יפהפה: "**בצאת** [השנה]" עולה 493 ו"**תקופת** [השנה]" 986, יחס של "שלם וחצי"^כ – ב"תקופת השנה"

כ אסתר ט, כט.

כא מגלה יא, א.

כב ירושלמי סוכה פ"ה ה"א.

כג **בצאת-תקופת-השנה** = 1839 = 3 פעמים **תריג** (רבי **יונה אבוב דרבי מני** – תקיפי ארץ ישראל כנ"ל – ממוצע שלש התבות) = "**גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך**" וכו'.

כד גם במספר סדורי, "**בצאת**" = 43, "**תקופת**" = 86, יחס

**צריך אנשים
שיודעים גם
לדבר בתוקף
המתאים –
בדרכי נעם,
באופן המתקבל,
כפי שהדגיש
הרבי, שאת כל
התוקף צריך
לשדר באופן
המתקבל, עם
המון אהבה,
אהבת ישראל
וגם אהבת
הבריות – אבל
עם אורות דתהו**

אך נעשה חזרה.

על "בִּסְכֶּלֶת תִּשְׁבּוּ שְׁבַעַת יָמִים כָּל הָאֶזְרָח
בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בִּסְכֶּלֶת" כתוב בזהר^{כז} ש"שבעת
ימים" היינו האושפיזין שאני מזמינים להכנס
לסוכה שלנו ('בסוכות תשבו אתם, שבעת
הימים'). כל האושפיזין הם תקיפים גדולים.
הם גם חסידים וגם תקיפים גדולים, כל אחד
במדתו – אברהם בחסד, יצחק בגבורה, יעקב
בתפארת, משה בנצח, אהרן בהוד, יוסף ביסוד
ודוד מלכא משיחא במלכות. לכל אחד יש גוון
מיוחד של תוקף – בכל יום כולם באים ואחד
הוא העיקר, המודגש, שכולל את האחרים.
צריך להזמין את כולם לסוכה – שיהיה "חג
האסיף תקופת השנה",
תקיפי ארץ ישראל שחושבים
שונה מכולם ומנהיגים את
העם בצורה שונה.

חסד: בעלות על הארץ מכח מתנת הקב"ה

התוקף של אברהם באינו
בא לידי ביטוי במדת החסד.
מהו החסד בתיקון המדינה?
"ארץ ישראל לעם ישראל". ה'
נתן לנו בנסים את כל הארץ,
לדוגמה את המקום שיושבים
בו עכשיו, והוא חייב להיות
ברבנות מלאה של העם

היהודי. כך כל ה'שטחים' – לא משנה אם A או
B או C – הכל ארץ ישראל קדושה, הכל שייך
לעם ישראל, עם הנצח, עם עולם, וצריך תוקף
לומר זאת – על מנת ליישם, כמובן. קוראים
לזה סיפוח. כמו שהרבי חזר בהרבה שיחות,
התוקף הראשון של יהודי הוא לומר בריש גלי,
קבל עם ועולם, את הרש"י הראשון בתורה –

כז זהר ח"ג ק, ב.

שה' פותח את תורתו ב"בראשית ברא אלהים
את השמים ואת הארץ" ולא ב"החדש הזה
לכם ראש חדשים"^{כח} שכאשר יבואו אומות
העולם ויטענו שאנו ליסטים שגזלנו מהם את
הארץ נאמר להם שה' ברא את העולם, ברצונו
נתנה לכם וברצונו נטלה מכם ונתנה לנו. לא
אומרים שיש לנו זכות היסטורית, אלא שיש
הקב"ה שברא את העולם והחליט למי לתת.
אנחנו לא הראשונים, אין לנו זכות קדימה
היסטורית – יש קודמים לנו – אבל ה' נתן
להם ובשלב מסוים בחר בנו ונטל מהם את
הארץ ונתן לנו וזהו, נקודה.

מי יכול לעמוד ולומר זאת בצורה הכי

פשוטה – שאנחנו מאמינים
בתנ"ך, הוא המסמך שלנו –
וליישם זאת? כאשר נספח
את כל שטחי ארצנו הקדושה
צריך לתת אזרחות לזרים
כאן, אוכלוסיה עוינת? לא,
מה פתאום?! כתוב בתורה
שאני צריך לתת אזרחות
למי שרוצה להשמיד אותי?
שטויות! זהו התוקף הראשון
ב"חג האסיף תקופת השנה"
– האושפיזין ביום הראשון
של הסוכות – התוקף לומר
שהארץ שלנו, שיש הקב"ה
והארץ שייכת לנו כי כך ה'

רוצה, ולנחול את ארצנו.

גבורה: תקיפות בשמירה על הבטחון

מה הדבר השני? נאמר בקיצור יותר:
תוקף של דאגה לבטחון^{כט}, שאומר לחסל

כח שמות יב, ב.

כט "תקופת" [השנה] = 986 = חן פעמים טוב, אותיות
בטחון, כמבואר באריכות במ"א (ראה מאמר "אמונה ובטחון"
בספר לב לדעת, ושיעורי אמונה ובטחון 3-4).

"בריתי יומם ולילה"⁷. ככה גם בחלומות שלנו צריך להיות חלום רציני, עם תוקף. האושפיזין של היום הוא יעקב אבינו, "משפט לאלהי יעקב"⁸ – לומר משפט עברי ולפעול לתיקונו.

נצח: עידוד עליה

אחר כך בא משה רבינו, מחר, תיקון הנצח בקבלה: תיקון הנצח הוא עידוד עליה. אנחנו מסבירים שרק כאשר המשפט כאן יהיה משפט עברי כל היהודים ירצו לעלות לכאן – זו כבר מדינה יהודית כדבעי. כל עוד המשפט לא עברי אין כאן באמת מדינה יהודית. יש כאן יהודים, כל יהודי הוא קדוש, אבל שהציבור יהיה ציבור שמתנהג על פי יהדות – זה כאשר המשפט הוא משפט עברי. המשפט העברי ימשוך כמו מגנט, כמו אבוקה שמושכת ניצוצות אור, את כל יהודי התפוצות לעלות לכאן. זהו נצח ("עומק רום" בלשון ספר יצירה⁹, ענין עליה).

הוד: עידוד הגירה

מהו הוד? גם תוקף – גם של עידוד, אבל עידוד הגירה למי שצריך לצאת מכאן. מה שדברנו קודם, שיש כאן אוכלוסיה עוינת. מי שעוין אותנו צריך – גם בחכמה – לומר לו 'שלום עליכם', שיצא מכאן, זהו לא מקומו. אפילו הרבי מליובאוויטש אמר אחרי ששת הימים שצריך לתת לכל מי שעוין כמה שקלים

את הטרור בצורה מוחצת. דבר שמתקבל על הדעת, אבל משום מה לא עושים אותו. צריך להתחיל מהראש, לאו דווקא מלמטה, ממי שמבצע, אלא ממי שיוזם, ממי שמממן את הטרור. זהו תוקף.

שוב, כל תוקף הוא לומר זאת נכון, פשוט, לענין – ואחר כך לפעול. אם יש לנו כינוס של כל התקיפים, כל האושפיזין יחד, יש לנו כנסת ויכולים ליישם מה שאנחנו אומרים. צריך לחפש את התקיפים האלה.

תפארת: משפט עברי

אנחנו כבר נמצאים ביום השלישי. מהו התוקף השלישי? משפט עברי. להחליף את מערכת המשפט. צריך בג"צ עם אנשים מזוקנים, צדיקים, תקיפים, אוהבים – אוהבי ישראל ואוהבי כל הבריות. בית הדין הגדול כאן צריך להיות אנשי אמונה ואנשי תורה – צריך להחליף. הכל נשמע חלומות באספמיא, אבל הזמן הכי טוב לחלום הוא סוכות. יש כאלה שישנים בסוכה ויש כאלה שלא ישנים בסוכה, אבל לחלום בכל מקרה צריך,

ולחלום בתוקף, ברצינות. כתוב בספר חסידים – ספר של אחד מגדולי הראשונים, רבי יהודה החסיד, בעל רוח הקדש ("משם שואבים רוח הקדש", עכשיו בשמחת בית השואבה) – על האבות, האושפיזין, אבותינו הקדושים עליהם כתוב בחז"ל ש"הם הם המרכבה", שהם עבדו את ה' גם כאשר חלמו. כשהלכו לישון בלילה וחלמו חלומות – בתוך החלום הם עבדו את ה'. זו עבודת ה' נון-סטופ, יומם ולילה –

**לחסל את הטרור
בצורה מוחצת.
... צריך להתחיל
מהראש, לאו
דווקא מלמטה,
ממי שמבצע,
אלא ממי שיוזם,
ממי שמממן את
הטרור**

ל ירמיה לג, כה.

לא תהלים פא, ה.

לב ספר יצירה פ"א מ"ה.

על טהרת הקדש ובלי להפסיד שום דבר, שום ערך, גם במה שנקרא היום חולין. אין הדתה, אין להכניס דת, בלי לאיים – המסר שלנו הרבה יותר מאיים, אבל איום מתוק... צריך לשדר איום של המתקה, כמו שעוד נסביר מהי המתקה.

מלכות: בנין בית המקדש ע"י משיח

אחרון חביב הוא דוד מלכא משיחא, תוקף המלכות. יש מקום בארץ ישראל שהכי טעון אנרגיה – הר הבית, מקום מקדשנו. על חג הסוכות כתוב "ויהי בשלם סוכו ומעונתו בציון"⁷⁶. מהו "סוכו" של הקב"ה? בית המקדש. זו הכוונה הנדרשת כשנכנסים לשבת בסוכה – הסוכה רומזת לבית המקדש בירושלים, "ויהי בשלם סוכו". המפרשים שואלים, למה ירושלים נקראת כאן רק בשם "שלם"? "שלם" הוא השם שנתן שם⁷⁷, אבל אברהם אבינו הוסיף את השם "יראה"⁷⁸, וכדי לא להפסיד את ה"שלם" (דבר חשוב, גם שלמות וגם שלום) ה' חבר את ה"יראה" וה"שלם" (הקדים את השם שנתן אברהם אבינו בעקדה לשם שנתן שם בן נח, מלכי צדק) ועשה "ירושלים" עיר הקדש. בכל אופן, כאן כתוב שהדגש על "שלם" הוא שבנין בית המקדש ממש אינו הדבר

ולומר לו שלום. זהו תיקון ספירת ההוד (שלא יהיה "הודי נהפך עלי למשחית"⁷⁹ ח"ו), דווקא האושפזין של אהרן כהן גדול. צריך לומר זאת – ולפעול לקיום הדבר.

יסוד: חולין על טהרת הקדש

אחר כך מגיעים למשהו אחר. מי שמכיר קצת את מבנה הספירות, עידוד הגירה הוא תחת חיסול הטרור ועידוד עליה תחת ההתנחלות של ארץ ישראל השלמה. מה אמור להיות תחת תיקון המשפט, תחת התפארת בקו האמצעי, ספירת היסוד? אנחנו מסבירים שזהו תיקון מערכת החינוך.

היום אחד הנושאים הבווערים הוא מה שנקרא 'הדתה' – שרחמנא ליצלן מכניסים ערכי אידישקייט לחינוך הלא דתי, ה' ישמור... מה הפתרון? לא מלחמה ראש בראש – תורה היא אור. אנחנו "פועלי דיממא אנן"⁸⁰ – פועלים עם אור. מהו אור בחינוך הכללי? אנחנו קוראים לזה איחוד התורה והמדע, לגלות לכולם איך התורה והמדע לא סותרים אחד

את השני – הולכים יחד, יש הפריה הדדית ביניהם. את כל המקצועות אפשר וצריך ללמוד לפי רוח ישראל סבא. צריך להשקיע בזה המון-המון עבודה, אבל זה דבר שניתן. דווקא היום, בדור שלנו, ניתן לעשות בחינוך את כל החולין על טהרת הקדש – מאה אחוז

**דווקא היום,
בדור שלנו, ניתן
לעשות בחינוך
את כל החולין
על טהרת הקדש
– מאה אחוז
על טהרת הקדש
ובלי להפסיד שום
דבר, שום ערך,
גם במה שנקרא
היום חולין**

לה תהלים עו, ג.

לו ראה בראשית יד, יח.

לז שם כב, יד. ספר יצירה פ"א מ"ה.

לג דניאל י, ח.

לד עירובין סה, א.

הרבה ובתוקף, אבל לזכור שהישום בפועל הוא עדיין בידי הקב"ה. 'בידי מי מפתח הגאולה?'^{יד} – את כל השלבים עלינו לפעול, עד השלב האחרון, ולא עד בכלל. אם נעשה מה שמוטל עלינו יהיה פה שלום – ואז גם יהיה משיח. אנחנו עדיין לא משיח. הרמב"ם פוסק שבסוף יבוא משיח, שיחזיר את כולנו – את כל העולם – בתשובה, וינצח כל מי שצריך לנצח. יהיה פה שלום אמתי, ואז הוא יבנה מקדש במקומו. בינתיים מה שאני הייתי עושה – פשוט לסגור את המקום לכולם (כמובן, חוץ מהמקומות המותרים, כפי שיכריעו גדולי הדור, שלגביהם כבר אמר הרבי מליובאוויטש שמצוה לעלות לשם ולעשות שם שמחת בית השואבה!). אבל את כל ששת הדברים הראשונים אנחנו צריכים לעשות (וזריזים מקדימים), וגם בשביל לסגור את מקום מקדשנו לכולם צריך הרבה תוקף – בלי סוף.

את המקדש נבנה אחרי שיהיה שלום... אין מקדש במצב של מלחמה ומתח מסביב

סיכום

עד כאן עשינו חזרה על שבעת האושפיון של סוכות, שכל אחד הוא מתקפי ארץ ישראל, ועם כל התקפים האלה יחד – אנחנו צריכים לאסוף אותם ולהכניס אותם – שהם ינהיגו אותנו, שזו תהיה ההנהגה של העם היהודי השוכן בציון. התקפים הם האורות דווקא והכלים הם החסדים, "מכלכל חיים בחסד" כנ"ל^{מה}.

מד ראה מאמר בשם זה במלכות ישראל ח"א.
מה על מנהיג אמתי להיות **תקיף-חסידי** = 672 = **משפיע-מקבל** (סוד **"שנים כרבים"** שעל ארון בקדש בקדש הקדשים). בהכאה פרטית, **תקיף-חסידי** = 9620 = 26, **הוי'**

הראשון באג'נדה שלנו, דבר שאנחנו יכולים ליישם בכחות עצמנו. חשוב לומר זאת, כי אנחנו אוהבים לדבר על בית המקדש – יש כאן חבר'ה שאוהבים ללכת עם דגל מקדש, עושים סיבוב שערים פעם בחדש לעורר את הרצון למקדש שיבנה במהרה בימינו – ואף על פי כן הרמב"ם פוסק^{לח} שבנין המקדש הוא הפעולה השלישית של המשיח, אחרי שמחזיר את כל עם ישראל בתשובה ואחרי שמנצח את כל אויביו מסביב. את המקדש נבנה אחרי שיהיה שלום, כמו שכתוב בתחלת פרשת בחקתי – "ונתתי גשמיכם בעתם"^{לט}, "ונתתי שלום בארץ"^מ ורק אז "ונתתי משכני בתוכם"^{מא}. אין מקדש במצב של מלחמה ומתח מסביב. "ויהי בשלם סוכו" מדגיש שהמקדש, "סוכו", יבנה רק כשיש שלום, "שלם", לא מודגשת

כאן היראה. הפסוק הבא הוא "שמה שבר רשפי קשת מגן וחרב ומלחמה סלה"^{מב} – רק אחרי שבירת כל המלחמות, ויש שלום אמתי בארץ, אז "משיח בונה מקדש"^{מג}, זו פעולתו השלישית של משיח (ובכך הוא נעשה "משיח ודאי" בלשון הרמב"ם). צריך לדבר על בנין בית המקדש,

לח הלכות מלכים פ"א ה"ד.

לט ויקרא כז, ד.

מ שם שם, ו.

מא שם שם, יא.

מב עד כאן – סיום ארבעת הפסוקים הראשונים של פרק עו בתהלים – סוף ענין, "סלה", כמבואר במפרשים. ארבעת הפסוקים הראשונים = 6888 = ח"פ **בית המקדש** (861) – כל פסוק מתחלק לשנים ע"פ האתנחתא וכל חלק שוה בממוצע **בית המקדש!**

מג רמב"ם, הלכות מלכים פ"א ה"א.

ולסיכום:

חסד-אברהם
החלת רבונות

גבורה-יצחק
חיסול הטרור

תפארת-יעקב
משפט עברי

נצח-משה
עידוד עליה

הוד-אהרן
עידוד הגירה

יסוד-יוסף

תיקון החינוך – יחוד תורה ומדע

מלכות-דוד

בנית המקדש ע"י משיח

תוקף ותקוה

נוסף משהו לגבי שרש **תקף**: זהו שרש נדיר מאוד בתנ"ך, שלא מופיע כלל בתורה. בתנ"ך יש שבע פעמים – "כל השביעין חביבין"¹⁷. פעמיים במגלת קהלת שנקרא בשבת, וגם במגלת אסתר יש שני **תקף**, ועוד שלשה – כל אלה בלשון הקדש. אבל בארמית, בדניאל ועזרא, יש **יא** בדניאל ועוד אחד בעזרא. עיקר הווארט שתוקף הוא בעיקר לשון תרגום, ארמית של התנ"ך והמון בתרגום של התורה, בהרבה גוונים (יש מעל 200 **תקף** בתרגום אונקלוס לתורה¹⁸). הראשון הוא בתרגום של "פרו ורבו

ב"ה, פעמים 370, **שע** נהורין, אור הפנים, תיקון "ואמת" ד"ג מדות הרחמים.

מו ויקרא רבה כט, ט.

מז הכי הרבה תוקף בשירת האזינו שקראנו עכשיו – 17 פעמים תוקף (בתרגום אונקלוס). עיקר התוקף במלה "צור": את המלים "הצור תמים פעלו" תרגם אונקלוס "תקיפא דשלמין עובדוהי" – מלה שחוזרת הכי הרבה בתורה בשירת האזינו, וכל אחד מתורגם תוקף, ויש עוד מלים מתורגמות תוקף. יש כאן רמז ל"והג האסיף תקופת השנה" – "והג" עולה 17, יש בלשון 17 אותיות, "**תקופת**" עולה **חן** פעמים 17 וב"האזינו" יש 17 פעמים תוקף (בתרגום) כנ"ל.

בפרשת "וזאת הברכה" יש שבע לשונות של תקף בתרגום אונקלוס. הפעם האחרונה היא בפסוק האחרון, החותם את התורה: "ולכל היום החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל" תרגם אונקלוס: "ולכל ידא תקפתא ולכל חזונא רבא די עבד משה לעיני כל ישראל" – המלה

ומלאו את הארץ וכבשה"^{מח} – "ותקופו עלה"^{מט}. פעם שניה בקין, "למה חרה לך"^נ – "תקף לך". רואים שגוונים שונים לגמרי – תוקף הוא רב-גוני, והכל גבורות. בכל אופן, השייכות לתרגום אומרת שזו התייחסות של אחוריים, החוצה. גם כלפי אומות העולם – בארמית, כשמדברים עם הגוי – יש את עיקר התוקף. בפרט כשבאים לכבוש את הארץ, תרגום "וכבשה" הוא תוקף. בעברית מה הכי נשמע כמו תוקף, חוץ מתקופה? יש מי שאומר^{נא} שהמלה תוקף מזכיר את המלה תקוה, כי **ו-פ** מתחלפות ב-**בומפ**. הווארט הוא שתוקף מתחיל מאופטימיות, תקוה טובה, חשיבה חיובית ("חשוב טוב"). שגם אם נרוץ לכנסת ננצח – אבל הבעיה שלנו היום היא שאף אחד לא מספיק אופטימי... אין לנו פה תקיפים באמת, בעלי תקוה^{נב}. זו התוקף שאפשר לציונות לכבוש את הארץ – לנו זה חסר...

"תקפתא" היא המלה העשירית ("קדש לה") מסוף התורה. והיא כנגד "תהו" – המלה העשירית (בלשה"ק) מתחלת התורה (תחלת התורה בחינת פנים, לשה"ק, סוף התורה בחינת אחר, לשון תרגום) – "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. והארץ היתה תהו". רמז מובהק שתקף היינו אורות מרובים של תהו, שעלינו להכניס לכלים של תיקון על ידי מעשי חסד, "מכלכל חיים בחסד" כנ"ל.

ב"פ" **"בראשית... תהו"** (בחינת שנים מקרא) ועוד **"תקפתא... ישראל"** (בחינת חד תרגום) ממוצע שתי המלים **"תקפתא... ישראל"** = **"לעיני כל ישראל"** (!) = 10206 = 27 פעמים 378, **זך** פעמים משולש **זך**, **חשמל** (חש מל מל היינו שנים מקרא, מל, וחד תרגום, חש). והוא עולה **יד** פעמים 729, **זך** רבוע, **קרעשט"ן** וכל.

מח בראשית א, כח.

מט **"וכבשה"** = 333, 9 פעמים 37, **יחידה**. **"ותקופו עלה"** = 703 = 19 פעמים 37 = 37 במשולש. יש שמחשבים "שנים מקרא וחד תרגום" ואז יעלה 666, משולש 36, ו-703, משולש 37 = 1369 = 37 רבוע, לפי הכלל הידוע בהז' – **"ורוח אלהים מרחפת על פני המים"** (בראשית א, ב) – "זה רוחו של מלך המשיח" (בראשית רבה ח, א).

נ בראשית ד, יא.

נא ראם מלבי"ם על איוב יד, כ.

נב **בעל תקוה = תריג = רבי יונה אבוא דרבי מני**, הדוגמה בגמרא של תקיפי ארץ ישראל. **תקיפי ארץ ישראל = ד"פ משיח**, משיח ב"רצוא ושוב": **מ משיח משיח שיח יח ח**.

תקון מחשבה-דבור-מעשה בשנת תש"פ

קיצור מהלך השיעור

בכינוס ילדים בין כסה לעשור העמיק הרב בעבודה הנדרשת בשנה הבעל"ט. בפרק א מעיין הרב בשלש המלים הראשונות בתורה העולות בגימטריא **תש"פ** — "מה זאת עשית", "אבי כל תפש כנור ועוגב" ו"אשר לא ישמעו איש שפת רעהו" — ומסביר כי אלה הופעות שליליות בהקשר של מחשבה-דבור-מעשה, שלשת לבושי הנפש, אותם יש לתקן השנה. כהמשך לכך, עוסק **פרק ב** במלה נוספת העולה **תש"פ** — "**מחשבתך**" — מקביל בין שתי הופעותיה בתנ"ך תוך לימוד בעבודת ה' והכנה ליום כיפור. לכינוס היה פרק יפהפה נוסף, העוסק בעבודת חמש תפלות יום כיפור, שאי"ה יפורסם כ"דבר בעתו" לקראת יום כיפור הבא.

א. רמזי תש"פ הראשונים בתורה תהא שנת פרסום ופתחון-פה

שלום לכולם, גמר חתימה טובה. אנחנו "בין כסה לעשור", בין ראש השנה ליום כיפור. ראש השנה הוא "כסה", "תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו"^א, "חג שהחדש מתכסה בו"^ב, ו"עשור" הוא יום כיפור, "צום העשור"^ג. כתוב "והוי' ברך את אברהם בכל"^ד — כל מה שהוא צריך, בן, בת, פרנסה, גאולה שלמה — "**בכל**" הוא ראשי תבות "**בין כסה לעשור**", דווקא בתקופה הזו, עשרת ימי תשובה, אנחנו זוכים לקבל את כל הברכות בגשמיות וברוחניות.

נרשם ע"י אייתאל גלעדי. לא מוגה. חלוקת לעקאח לתלמיד מוסדות החינוך. ח' תשרי תש"פ — מוסדות תורת חיים, ירושלים.

ורמזו יפהפה: "**בין כסה לעשור**" בגימטריא **אברהם שרה!** בשביל לקבל את כל הברכות בימים האלה צריך להתדמות לאברהם אבינו, היהודי הראשון, ושרה אמנו, היהודיה הראשונה. מה המדות שלהם? אמונה וחסד, "והאמן בהוי'" ו"חסד לאברהם".

זהו זמן להתחזק באמונה, וגם לפרסם אותה בכל העולם. כתוב שאברהם אבינו ושרה אמנו מסרו את הנפש לפרסם אלקות בעולם — "את הנפש אשר עשו בחרן"^א, "אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים"^ב. מתאים לשנת תש"פ — **תהא שנת פרסום**. צריך לפרסם בשנה הזו. מה צריך לפרסם? אלקות! שיש ה' בעולם, והוא בחר בעם ישראל ונתן לעם ישראל את ארץ ישראל. ה' רוצה להביא משיח מיד, ואנחנו

ה בראשית טו, ו.
ו מיכה ז, כ.
ז בראשית יב, ה.
ח רש"י שם.

א תהלים פא, ד.
ב ר"ה ח, ב.
ג מסכת סופרים יט, ו.
ד בראשית כד, א.

רומזת לפתיחה – אחת הפאין של תש"פ).
מה המלה הראשונה בתורה שש
בגימטריא **תשפ**? מענין שהיא מופיעה בפרשת
בראשית. ה' פונה לחוה, האשה הראשונה
– האמא של כלנו, "אם כל חי"^א – ושואל
אותה "מה זאת עשית?"^ב. המלה "**עשית**"
היא המלה הראשונה בתורה שש **תשפ**.
גם המלה "זאת" רומזת לחוה, כי בבריאתה
אדם הראשון אמר "זאת הפעם עצם מעצמי
ובשר מבשרי לזאת יקרא
אשה כי מאי לקחה זאת"^ג,
ג"פ "זאת". ה"זאת" הרביעית
בתורה היא "מה זאת עשית".
כל מלה כאן טעונה, גם
"מה" היא מלה חשובה –
משה רבינו אומר "ונחנו מה"^ד.
כמה שוה **זאת**? **צום-קול** –
ממון. במחזור, כשצועקים
בקול גדול "ותשובה ותפלה
וצדקה מעבירין את רע
הגזרה" מכוונים במחשבה
שתשובה היא **צום**, תפלה היא
קול וצדקה היא **ממון**. שלש
המלים האלה שוות אותו דבר
בדיוק, 136, וביחד הן **זאת**.

אומרים גם בראש השנה וגם ביום כיפור, אבל
קשור במיוחד ליום כיפור בו כתוב "**זאת** יבא
אהרן אל הקדש"^ה – עם כוונת "זאת" הוא בא
ביום כיפור, "אחת בשנה"^ו, לקדש הקדשים
ומקטיר שם את הקטרת.
שוב, כל מלה כאן חשובה. זו הפעם

רק צריכים להיות ראויים – קצת ראויים –
למשיח. מה פירוש להיות ראויים? על ידי
מדת החסד של אברהם אבינו, אהבת ישראל,
לעשות חסד, כל אחד עם החבר שלו וכל
אחת עם החברה. כך זוכים ל"והוי' ברך את
אברהם **בכל**" דווקא בימים האלה, ימי הדין,
"**בין כסה לעשור**".

אם כן, אמרנו רמז אחד לתש"פ – **תהא**
שנת פרסום, כמו אברהם אבינו ושרה אמנו,
לפרסם אלקות בעולם. צריך
לחשוב איך לפרסם, גם
ילדים יכולים לפרסם. יש
הרבה דרכים לפרסם, ואפשר
להתייעץ עם המלמד או
המורה איך אני מפרסם – לא
רק בבית ספר אלא בעולם,
ברחוב – שיש ה' בעולם,
שרוצה להביא לנו משיח.

חז"ל אומרים ש"יותר
ממה שהעגל רוצה לינוק
הפרה רוצה להניק"^ז – ה'
רוצה להעניק לנו, לתת,
והעגל רק צריך לפתוח את
הפה. לכן זו גם שנת פה,
תהא שנת פתחון פה – אנחנו,
העגל, צריכים לפתוח את הפה, כדי שהאמא –
הפרה תניק אותנו בכל השפע והברכה שה'
רוצה לתת לנו.

תקון ה"מה" וה"זאת" – "עשית"

תש"פ עולה 780, חשבון קל. כשמתבוננים
במספר בתורה תמיד שואלים איפה הוא
מופיע פעם ראשונה, לפי הכלל "הכל הולך
אחר הפתיחה" (במיוחד שגם שנת תש"פ

על ידי מדת
החסד של
אברהם אבינו,
אהבת ישראל,
לעשות חסד, כל
אחד עם החבר
שלו וכל אחת עם
החברה. כך זוכים
ל"והוי' ברך את
אברהם בכל"

יא בראשית ג, כ.

יב שם שם, יג.

יג שם ב, כג.

יד שמות טז, ז-ח.

טו ויקרא טז, ג.

טז שמות ל, י; ויקרא טז, לד.

ט פסחים קיב, א.

י ע"פ פרקי דרבי אליעזר פמ"ב.

אחר, "מה הוי' אלהיך שאל מעמך"^{כב}, חז"ל אומרים "אל תקרי 'מה' אלא 'מאה'"^{כג}. כאן "מה זאת עשית", חסר א כדי להיות מאה אחוז בסדר. "מה זאת עשית" עולה תהו-תהו-תהו (כלומר, הערך הממוצע של כל תבה הוא תהו), חוה פעלה מתוך אורות-התלהבות דתהו, אך לא בכלים דתיקון, ומעתה עליה לתקן-"לעשות" (לשון תקון)^{כד} זאת (לתקן את עצמה על ידי תשובה ותפלה וצדקה כנ"ל)^{כה}. ה"עשית" הבא הוא בפסוק הבא, לנחש, "כי עשית זאת". אצל חוה זו תמיהה, "מה זאת עשית", ולנחש כבר אמירה - "כי עשית זאת ארור אתה וגו'". בכל אופן, אנחנו לא מאה אחוז בסדר - רחוק מלהיות מאה אחוז בסדר - וצריך לתקן את מעשינו. צריך לתקן ("עשית") את ה"מה" ואת ה"זאת" שלנו. שוב, זהו הרמז

הראשון של תש"פ בתורה^{כו}.

כב דברים י, יב.

כג זר ח"ג קעט, א. וראה מנחות מג, ב.

כד ראה ראב"ע לבראשית ב, ד; בראשית רבה יא, ו (ובכ"ד); פסיקתא רבתי; זר ח"א מז, ב.

כה כאשר בונים סדרה רבועית משלש התבות (העולות בגימטריא) "מה זאת עשית" (45 408 780) ארבעת המספרים הבאים בסדרה (להשלים 77 מספרים, "כל השביעין חביבין") הם: 10 1161 1551 1950 2358 7020 = 10 פעמים שבת (מכאן נלמד שתיקון חוה תלוי בשמירת שבת - "שמור את יום השבת לקדשו", "שמור לנוקבא") שהוא גופא = 9 פעמים 780, תשפ. עם ה-780 שקודם להם, חמשת המספרים הרצופים = 7800 = 10 פעמים תשפ.

כו בכל התנ"ך יש 80 "עשית" - 20 (רבע) בתורה, 36 בנביאים ו-24 בכתובים. והנה, 20 36 24 כל אחד במשולש

השניה שכתובה המלה "מה". הפעם ראשונה היא כמה פסוקים קודם - "לראות מה יקרא לו"^{כז}. אחרי "לא טוב היות האדם לבדו"^{כח}, התחלת סיפור בריאת האשה - אך לפני הפועל יוצא של בריאת האשה והבאתה לאדם - ה' מביא את כל החיות לאדם, כמו סיור בגן חיות, אך לפני שידועים איך לקרוא לכל חיה. לאדם יש יותר שכל מהמלאכים וה' רוצה לראות "מה יקרא לו".

בליל הסדר דורשים על "מה הוא אומר" שכל בן אומר את המהות שלו - "חכם מה הוא אומר" וכו'. גם שייך לפתיחת הפה של שנת תש"פ - כשאדם פותח את פיו ומתחיל לדבר הוא מוציא-מגלה את המהות שלו, "מה הוא אומר". בפרט, "מה זאת" היינו שאלת התם^{כט}, "יעקב איש תם". שוב, ה"מה" הראשון בתורה

הוא "מה יקרא לו", סימן שהשם שאדם נתן לכל חיה משקף את התכללות אותה חיה באדם עצמו ("מה הוא - אומר"), והפעם השניה "מה זאת עשית"^{כא}.

מה אומר לנו בפשט? שכנראה השנה צריך להתבונן שאני לא לגמרי בסדר. בפסוק

יז בראשית ב, יט.

יח שם שם, יח.

יט "מה זאת" = צדיק גמור וכן מלך המשיח.

כ בראשית כה, כז.

כא "מה יקרא לו" "מה זאת עשית" משלימים 1625, 29 בהשראה, 25 פעמים 65, שם א-דני ב"ה. אמצעי התבות = 611, תורה, 13, אהבה, פעמים 47, בטול.

"תפש כנור ועגב" – תפיסה מוסיקאלית

איפה כתובות בפעם השניה והשלישית מלים ששוות **תשפ**? כאן עוד יותר יפה, כי המלה הבאה ששוה **תשפ** היא גם צירוף אותיות **תשפ**. אחד המלמדים כאן – ואולי יש עוד ילדים – נקרא יובל. כתוב "ושם אחיו יובל הוא היה אבי כל תפש כנור ועוגב"¹⁷ – **תפש** כתוב חסר, אותיות **תשפ**. הוא הראשון שידע לנגן – כנראה שזו שנה טובה בשביל ללמוד לנגן. לעשות תקון – "לעשות" היינו לתקן – לאותו יובל הראשון, הראשון שנגן. אנחנו

צריכים לנגן ניגונים חסידיים – חלק גדול וחשוב של עבודת ה' יתברך, לשיר, כפי שאכן עושים כאן במוסדות. צריך לדעת איך תופסים את הכנור והעוגב ויובל היה הראשון שידע זאת – "אבי כל תפש כנור ועוגב".

ליובל היה אח – יש מפרשים תאום – בשם יבל, שהיה רועה צאן, שגם ניגן לצאן ("ודרך הוא אצל רועים להיות מנגנים")¹⁸. יבל (כמו

יובל) נגן לצאן כדי להוביל אותו. מיהו הצאן? כל עם ישראל. כמו שאמרנו קודם, צריך לפרסם אלקות, להוביל את העם שלנו למקום טוב, למקום שראויים אנחנו להגאל – והכלי לזה הוא שיר. שאלנו קודם איך מפרסמים אלקות בעולם. יש הרבה פרסום אלקות עם שירים קדושים, שירי קדש, ניגונים חסידיים. בכל אופן, למה אומרים "תפש כנור

ועוגב"? יש פשט¹⁹ שכדי לנגן אני צריך לדעת איך לתפוס בידי את הכנור והעוגב ולנגן. מהו בדיק עוגב? יש כמה פירושים. היום קוראים עוגב לסוג גדול מאד של אורגן, אבל התרגום מתרגם אבוב – כלי נשיפה. יש מפרשים²⁰ שהיות שהולך יחד עם הכנור – זוג כלי נגינה הראשון הוא "כנור ועוגב" – כנראה שגם הוא כלי מיתרים, כמו כינור. יש כמה סוגי כלים הרמוזים במלה עוגב. יש מי שמפרש שתפיסת כנור ועוגב אינה רק בידים, אלא הכוונה לתפיסת חכמת הנגינה²¹. חכמת המוזיקה, הנגינה, היא חכמה עמוקה ביותר – משבע

החכמות שה' ברא בעולם, ויש לה מקום מאד נשגב בחכמות. הרס"ג בפירושו (הארון) על הפסוק אומר שאני עצמי עדיין לא בקי, לא תופס לגמרי, את החכמה הזו – חכמת המוזיקה. לפי זה "תפש כנור ועוגב" היינו גם לתפוס בשכל. כנראה שיש הרבה סודות, הרבה רזין דאורייתא, בחכמה זאת. יש גם מדענים שאומרים שכל תנועות הכוכבים בשמים הן

לפי כללי המוזיקה, כללי הנגינה. גם אדמו"ר הזקן אמר שהשיר הוא קולמוס הנפש. הלשון, הדבור, הוא קולמוס הלב – אבל השיר הוא יותר מהדבור, הוא קולמוס הנפש. אם כן, "**תפש**", המלה הראשונה בתורה שהיא ממש אותיות **תשפ**, היא גם לתפוס משהו ביד, לדעת איך עובדים איתו, ולשם כך גופא צריך תפיסה עמוקה בשכל.

אנחנו צריכים לנגן ניגונים חסידיים – חלק גדול וחשוב של עבודת ה' יתברך, לשיר, כפי שאכן עושים כאן במוסדות

כט רד"ק עה"פ.
ל ראה רס"ג עה"פ.
לא ראה ראב"ע עה"פ.

= 1176 = 48 במשולש = "יסוד היסודות ועמוד החכמות", פתיחת הרמב"ם, ראשי תבות הוי' כידוע.
כז בראשית ד, כא.
כח חזקוני עה"פ.

"שפת רעהו"

פשוט, "מה זאת עשית", תיקון המעשה; הפעם השניה היא תפיסה, שברור שמקורה בנפש המחשבה, השכל. כתוב שכח התפיסה שייך בפרט לאמא, בינה – אבא מבריק ואמא תופסת, שרה תופסת את הברק של אברהם אבינו, שלא יתעלם. התפיסה הראשונה היא הנגינה. **כנור** אותיות **נר-כו**, "נר הוי" נשמת אדם^ל – לכן דוד המלך מנגן על כנור, משיח מנגן בכנור^ל; הדבר השלישי הוא "שפת", דבור.

את כל אחד מהדברים האלה צריך לתקן: "מה זאת עשית" לא בסדר, בפשט. גם הנגינה של יובל היתה לא בסדר – לפי חז"ל הוא היה מנגן לעבודה זרה^ל. אנחנו צריכים לנגן לה', כלי הכי חזק לעבודת ה'. השלישי הוא ענש לעושי מגדל בבל – ה' בלבל את לשונם, שלא ישמעו איש שפת רעהו.

"שפת אמת"

מה התיקון ל"אשר לא ישמעו איש שפת רעהו"? ביטוי שכולנו מכירים – "שפת אמת תכון לעד"^ל.

יש גם ספר בשם "שפת אמת", שכתב צדיק גדול – הרבי מגור. הוא היה בקשר מאד עמוק עם הרבי הרש"ב וגם עם הרבי הריי"צ שבקר אותו בתור אברך צעיר. כאשר הושיט לו הריי"צ יד התבטא השפת אמת "א הייליקע הענטלא", יד קדושה. השפת אמת אמר שאת

מה המלה השלישית בתורה שבגימטריא **תשפ**, וגם למרבית הפלא צירוף של **תשפ**? "אשר לא ישמעו איש **שפת** רעהו"^ל. שני הפסוקים הראשונים הם בפרשת בראשית והשלישי בסוף נח, במעשה דור הפלגה, מגדל בבל. בסוף ה' ירד ובלל את לשונם "אשר לא ישמעו איש שפת רעהו". **שפת** אותיות **תשפ**. מתאים לשייכות **תשפ** לפה – שפה ופה הם כלי הדבור.

תקון המחשבה, הדבור והמעשה

אם תפיסה ומחשבה הם שכל, ו"מה זאת עשית" היינו חשבון נפש של הימים האלה על העשיה, יש כאן בעצם את כל שלשת לבושי הנפש – מחשבה, דבור ומעשה. את הכל צריך לתקן, בפרט בימים האלה, "בין כסה לעשור". צריך לשים לב לשפך – "תקעו בחדש שופר"^ל, "חדשו מעשיכם, שפרו מעשיכם"^ל – את המחשבות

שלי, הדבור שלי והמעשים שלי. זו שנה של תיקון והארת כל הלבושים – סוד המלבוס של הנפש. **מלבוס** שוה **חשמל** בגימטריא – שהנפש 'תתחשמל' ותאיר אור על ידי תיקון הלבושים.

יפה מאד ששלשת המלים הראשונות בתורה עם הגימטריא הזו קשורות לתקון (עשיה) בכל הרבדים: הפעם הראשונה –

זו שנה של תיקון והארת כל הלבושים – סוד המלבוס של הנפש. מלבוס שוה חשמל בגימטריא – שהנפש 'תתחשמל' ותאיר אור על ידי תיקון הלבושים

לה משלי כ, כז.

לו מדרש תהלים פפ"א.

לז ילקו"ש בראשית רמז מז.

לח משלי יב, יט.

לב בראשית יא, ז.

לג תהלים פא, ד.

לד ויקרא רבה כט, ו.

פעם ראשונה המלה הזו כתובה בפסוק שכולם אמורים להכיר מתהלים צב, "מזמור שיר ליום השבת", פסוק של שבת – "מה גדלו מעשיך הוי' מאד עמקו מחשבתך"^{לט}.

אחד הדברים שכל הילדים והגדולים צריכים להיות בקיאים בו הוא "פרק שירה" – ודאי כולם שמעו ולמדו. אם דברנו קודם על "מה יקרא לו" – החכמה מיוחדת של אדם, להכיר את כל החיות ולדעת לתת שם לכל חיה – צריך גם לדעת לשיר את השיר של כל חיה, "תפש כנור ועוגב" בשנה זו, של כל בריאה שה' ברא לכבודו. מי שר "מה גדלו מעשיך הוי' מאד עמקו מחשבתך"? [פיל].

גדולה. יש שני פסוקים מקבילים – "מה רבו מעשיך הוי' כלם בחכמה עשית" [= תשפ] מלאה הארץ קניינך"^מ, בפרק קד שאומרים בראש חדש, פסוק של ראש חדש, ו"מה גדלו מעשיך הוי' מאד עמקו מחשבתך", בפרק של שבת. תהא שנת פילים... אם יש פנת חי כאן צריך להציע למנהל, ולשאר האנשים המוכשרים, שמאד כדאי שיהיה פה פיל בשנה הזאת, ולשיר את השירה שלו בכל הזדמנות, בין כל שיעור ושיעור. צריך לעשות ממנו ניגון...

"יכנו מחשבתך"

איפה הפעם השניה שיש "מחשבתך"? פסוק במשלי – "גל אל הוי' מעשיך ויכנו

כל ספרו הוא מבסס על שני מקורות עיקריים – הסבא, בעל חידושי הרי"מ (תלמיד הרבי ר' בונים מפשיסחא ותלמיד-חבר של הרבי מקוצק), ולקוטי תורה של אדמו"ר הזקן. לכן, הגם שזהו ספר של חסידות פולין – הוא בלול המון יסודות מחב"ד. הוא אמר ששני הספרים שהכי מאירים הם תניא ולקו"ת. אמרנו זאת לכבוד השפת אמת, שהשנה הזו קשורה אליו.

בכל אופן, צריך לתקן השנה את ה"שפת" שלנו, שכן ישמעו איש שפת רעהו. השפה היא בשביל שישמעו אחד את השני. העונש היה שאחד לא יבין את השני ואנחנו צריכים לתקן את השפה – שכל אחד יבין את

השני, שכל הדיבורים יהיו דיבורים של אהבת ישראל וחיבור. השם נתן לנו פה ושפה בשביל לתקשר – לשון קשר – אחד עם השני.

ב. תיקון "מחשבתך" "מאד עמקו מחשבתך"

אם כן, ראינו תופעה יפהפיה, ששלש ההופעות הראשונות בתורה של **תשפ** – הראשונה גימטריא ושתי הבאות ממש צירוף אותיות **תשפ** – הן **עשית-תפש-שפת**. רק לסיים את הדרוש הזה, יש עוד מלה – לא בתורה אלא בנ"ך – שמופיעה פעמיים והיא ממש מחשבה. "**עשית**" היא מלה מובהקת של עשיה ו"**שפת**" מלה מובהקת של דבור. אם רוצים מלה מובהקת של מחשבה (מעבר ל"תפש" שמתפרש גם על הידים) באותה גימטריא יש בתנ"ך את המלה "**מחשבתך**".

העונש היה שאחד לא יבין את השני ואנחנו צריכים לתקן את השפה – שכל אחד יבין את השני, שכל הדיבורים יהיו דיבורים של אהבת ישראל וחיבור

לט תהלים צב, ו.

מ תהלים קד, כד.

משוים בין "מחשבתך" ל"מעשיך" – "מה גדלו מעשיך... מאד עמקו מחשבתך" ו"גל אל הוי' מעשיך ויכנו מחשבתך". אבל, שוב, ה"מעשיך" וה"מחשבתך" הולכים על משהו הפוך – בתהלים שניהם של ה', מעשי ה' ומחשבותיו העמוקות ("מאד עמקו", לא סתם עמקו אלא "מאד", בלי סוף, ויתכן שהדרך היחידה לגלות ולתפוס משהו של ה"מאד עמקו מחשבתך" היא על ידי "תפש כנור ועגב", רק במנגינה), ובמשלי שניהם הולכים על האדם, עלי. אומרים לי – אני, אתה, את – "גל [השלך, תתפלל] אל הוי' מעשיך ויכנו מחשבתך", ה' ידאג שכל מחשבותי תקיימו.

יש כאן מעין גזירה שוה, שני פסוקים מקבילים, ש"מעשיך" של ה' משתקפים ב"מעשיך" של האדם ו"מאד עמקו מחשבתך" של ה' גם משתקפות ב"מחשבתך" של האדם, ואם אנחנו מתבוננים ב"מה גדלו מעשיך הוי' מאד עמקו מחשבתך" גם מתקיים אצלנו "גל אל הוי' מעשיך ויכנו מחשבתך".

"גל" של תפלה בשעת נעילה

המלה הכי מיוחדת בשני הפסוקים האלה היא "גל" – את משמעות שאר המילים אנחנו מכירים, וכאן צריך פירוש מיוחד. ודאי קשור לגל – גם לשון גילוי, "גל עיני ואביטה", וגם לשון גאולה.

אנחנו עומדים לפני יום כפור, בו אנחנו מתפללים חמש תפלות, והתפלה החמישית –

מחשבתך^{מא}. גל כמו "גל עיני^{מב}", אבל "גל עיני ואביטה" בפתח תחת ה-ג וכאן יש חולם. מה פירוש "גל"? רש"י אומר שיש שני פירושי "גל":

פירוש ראשון, כמו "השלך על הוי' יהבך והוא יכלכלך"^{מג}, כל מעשיך, כל מה שחסר לך, תשליך על ה', "ויכנו מחשבתך". אם אתה

יודע שהיחיד שיכול למלא כל יהבך – הצרכים והשאיפות שלך – הוא רק ה', אז "ויכנו מחשבתך", ה' כבר יקיים כל מה שאתה חושב.

פירוש שני, דומה אך שונה, הוא ש"גל" לשון תפלה – תתפלל לה' על כל מעשיך. כתוב הרבה בחסידות שגם על הדבר הכי פעוט צריך להתפלל – לא לחשוב שדברים באים בדרך ממילא, הכל מהקב"ה. כך אדם מתקשר לקב"ה – זהו יסוד היסודות של הבעש"ט, שהקשר לה' הוא הידיעה שעל כל דבר הכי קטן בחיים

אני צריך להתפלל לה'. זהו פירוש "גל אל הוי' מעשיך", ובזכות זה "ויכנו מחשבתך".

"מעשיך" ו"מחשבתך" של ה' ושל האדם

אם כן, בכל התנ"ך חוזרת רק פעמיים המלה "מחשבתך", ובהקשר הפוך: בפעם הראשונה "מחשבתך" של ה' ובפעם השניה של האדם. נשים לב שבשני הפסוקים

מא משלי טז, ג.

מב תהלים קיט, יח.

מג תהלים נה, כג.

והנה, "גול על הוי" בגימטריא נעילה!
 שוב, הערך הממוצע של כל אות של נעילה
 הוא גל, חמש פעמים גל. סימן שכל חמש
 תפלות יום כיפור – שבאות יחד בשעת נעילה
 – הן התנועה הנפשית של גל, כמו לגלגל, שאני
 מגלגל הכל על ה', גם "השלך" וגם תנועה של
 תפלה מעומק הלב. המחשבה על המלה הזו,
 "גל אל הוי", היא כבר הכנה. פסוק אחד אומר
 "גל אל הוי" יפלטוהו, והפסוק שלנו – בגלל
 המלה "מחשבתך" – הוא "גל אל הוי" מעשיך
 ויכנו מחשבתך".

התפלה המשיחית, כל דבר חמישי הוא משיחי
 – היא תפלת נעילה. כמה שוה נעילה? 165. יש
 חמש אותיות, וממילא יש ערך ממוצע לכל אות
 – צריך לחלק נעילה ב-5 – גל, "גל אל הוי".
 יש עוד גל בתנ"ך בתהלים, "גל אל הוי" יפלטוהו
 יצילוהו כי חפץ בו^{מד}. ויש עוד "גול" אחד מלא
 – "גול על הוי" דרכך ובטח עליו והוא יעשה^{מה}.

מד שם כב, ט.

מה שם לז, ה. יש שני "גל אל הוי" (16 אותיות, 4 ברבוע)
 ופעם אחת "גול על הוי" (9 אותיות, 3 ברבוע – ביחד 25
 אותיות, 5 ברבוע) = משה, ודוק.

בקיזור – תובנות ונקודות 'עבודה':

- כדי להיות ראויים לברכות שה' רוצה להעניק לנו עלינו להתעצם עם האמונה והחסד של אברהם אבינו ושרה אמנו – לפרסם אלקות בכל העולם, ובכך לפתוח פה לקבלת ברכות ה'.
- תיקון המעשה מתחיל מהכרה שאיננו בסדר – "מה זאת עשית?!".
- תיקון המחשבה קשור לחוש הנגינה – המאפשר לתפוס גם מה שלא מובן בשכל, לפרסם אלקות בעולם ולהוביל את העם למקום טוב.
- תיקון הדבור הוא להרבות בדברי אהבה וחסד, "שפת אמת", כך שנבין איש שפת רעהו.
- "גל אל הוי" מעשיך ויכנו מחשבתך – יש להשליך על ה' כל דבר ולהתפלל על כל פרט, כך מתקשרים לה' וזוכים שמחשבות האדם תתקיימנה.
- התבוננות ב"מה גדלו מעשיך הוי" מאד עמקו מחשבתך" גורמת להשתקפות מעשי ה' במעשי האדם ומחשבות ה' במחשבות האדם – "גל אל הוי" מעשיך ויכנו מחשבתך".

ביגון

3

6

8

10

12

D.C.

עץ הדעת

מעין גנים – 'נקודה חסידית' בפרשת בראשית

דעת רבי מאיר – גפן

בגמרא סנהדרין^א מובאות שלש דעות מה היה עץ הדעת. "תניא רבי מאיר אומר אותו אילן שאכל ממנו אדם הראשון גפן היה". רבי מאיר אומר שאדם וחיה למעשה סחטו ענבים (אדם או חיה) ושתי יין. וטעמו "שאין לך דבר שמביא יללה לעולם אלא גפן" - החטא הביא את המות לעולם והמות הוא יללה. רבי מאיר אינו לומד זאת מהפסוק, ממה שכתוב "עץ הדעת טוב ורע" (כמו שנראה בהמשך) אלא רק מסברא, היות שתוצאת החטא היא יללה יש בכך סימן ששתי יין. יש מפרשים שמצביעים על הגימטריא, **ילל** שוה **יין**. והנה בהמשך, אצל נח, ששתי והשתכר, כתוב פעם ראשונה בתורה יין, ושם נאמר "וישת מן היין וישכר", **"היין" עולה יללה!**

דעת רבי יהודה – חטה

בהמשך הברייתא כתוב "רבי יהודה אומר חטה היה", וטעמו "שאין התינוק יודע לקרוא אבא ואמא עד שיטעום טעם דגן" (דהיינו שאז החטה היתה עץ). רבי יהודה לא לומד מסברא אלא מהפסוק עצמו: "עץ הדעת" היינו עץ שנותן דעת, וזהו דגן-חטה, כיון שהתינוק יודע לזהות ולומר אבא ואמא אחרי שטעום חטה – דעה קשורה לדבור כמו שפירש רש"י על הפסוק "ויהי האדם לנפש חיה" – "שנוספה בו דעה ודבור".

דעת רבי נחמיה – תאנה

הדעה השלישית היא דעת רבי נחמיה (כל התנאים כאן הם תלמידי רבי עקיבא): "רבי נחמיה אומר תאנה היה. שבדבר שקלקלו בו נתקנו, שנאמר 'ויתפרו עלה תאנה'". במדה מסוימת פירוש זה הכי קרוב לפשט, סוף הסיפור מגלה למפרע על ההתחלה, שהעץ היחיד שהסכים לשתף עם אדם וחיה פעולה לאחר החטא ולתרום להם את העלים שלו לעשות חגורות "לכסות בשר ערוה" הוא תאנה, ויש בכך סימן שבאותו העץ שקלקלו בו נתקנו^ב.

רש"י: "באיזמל שהוא מכה, בו הוא מרפא"

בדעת רבי נחמיה יש מחלוקת רש"י ותוספות. רש"י מפרש "מדת הקדוש ברוך הוא באיזמל" שהוא מכה בו הוא מרפא - רפואה על ידי גורם המחלה הנקראת רפואת "דומה בדומה"^ג, כלומר שהרפואה חבויה בתוך המחלה עצמה. רבי נחמיה קורא לזה "נס בתוך נס", "כמו 'ויצת אש בציון' ואומר

ב יוצא שאלבא דרבי מאיר עצם החטא ותקונו קשור לסברא – סברא שונה לעומת סברא נכונה. אליבא דרבי יהודה החטא ותיקונו קשור להבנת הנקרא לעומק (להבין מתוך לשון הכתוב, "עץ הדעת", איזה עץ היה). אליבא דרבי נחמיה החטא ותקונו קשור גם להבנת הנקרא, אך לא להעמיק במשמעות תבה מסוימת ("עץ" הדעת); כח ההעמקה הוא כח הדעת, וכדלקמן) אלא ברמזי הסיפור עצמו, בהקשרים של סבה ומסובב וכו' (ובפרט **מסוף הספור**; שרש סיפורי המעשיות שבתורה בחכמה עילאה, כמבואר בתחילת קונטרס אחרון בתניא, וכדלקמן), ודוק היטב.

ג **איזמל** רומז ל"**אין מזל** [לישראל]", וד"ל.

ד ראה רפואה שלמה פרק ח.

א מתוך הקלטה י"ז מנחם-אב תשע"א
ע.א.

גאווה רגל שנתגאה על בוראו ויוד רשעים אל תנידני¹ לא תסב מני עלה אבל התאנה ע"י שאכל ממנה פתחה לו דלתיה וקבלתו".

ממה שכל העצים אמרו לאדם "אל תבואני רגל גאווה" נראה שכל החטא הוא הגאווה. כמו שלומדים הרבה פעמים שכל התורה כולה (תורה לשון הוראה) היא גאווה או ענוה. ידוע ש"רגל גאווה" בגימטריא **רמח**, ה"זה לעומת זה" של כל **רמח** מצוות עשה של התורה.

משל השפחה בתוספות הוא הגיון אחר לגמרי מרש"י. רש"י אומר משהו רוחני שלא מתיישב כלל וכלל על דעת התוספות, שיש פה איזו תרופה הומאופטית, שבמה שאתה מקלקל אתה מתרפא. יש פה הבדל פנימי, אמיתי, שרש"י רואה בכך תקון החטא ואילו לפי התוספות רק שהתאנה, השפחה שקלקלה עמו יחד, היא הסכימה לפתוח את הדלת שיקחו ממנה את העלה.

שלש הדעות – כנגד חב"ד

יש כאן ברייתא אחת עם שלש דעות, וכל אחת מהן נובעת מסוג אחר של לימוד: רבי מאיר לומד שזה גפן מהלילה; רבי יהודה לומד שזו חטה מהשם של עץ הדעת; רבי נחמיה לומד שזו תאנה מהדבר שקלקלו בו נתקנו. כנראה שהם כנגד חב"ד. העץ עצמו נקרא "עץ הדעת", אבל הפגם כולל את כל השכל. עץ הדעת הוא השכל ועץ החיים הוא למעלה מהשכל. שכל בלי אלקות גורם לחטא (כמו החטא שגרם לחורבן "שלא ברכו בתורה תחילה", ללמוד תורה אבל בלי הכרה של השראת אלקות) – גם על פי פשט משום שהוא מעורר תאוות, כמו שהאבן עזרא כותב, או כדברי הרמב"ן המפורסם שיש להיות "נבל

ואני אהיה לה נאם הוי' חומת אש סביב".² הרעיון הזה נכנס לנוסח ברכת "נחם" שאומרים בתשעה באב, "באש הצתה ובאש אתה עתיד לבנותה", וגם כל ירושלים "פרזות תשב ירושלים ואני אהיה לה נאם הוי' חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה". בסופו של דבר, האש של החורבן מרפאת ובונה אותה. מזכיר קצת את ענין **איש ואשה**, שיש בהם **אש**, שבלי קדושה "אש אוכלתן" אבל ברגע ששכינה ביניהם גם האש מתקדשת.

לכאורה דווקא כאן קצת קשה להבין (כמו ששואלים המפרשים) מהו התיקון: האם מה שה' עשה להם חגורות וכיסו בשר ערוה נקרא שהחטא שלהם נתקן? אמנם עשיית הלבוש מהווה תקון לרגש הבושה מפני החטא, אבל האם הלבוש הוא תקון החטא בעצמו? הרי אם באמת היו מתקנים את החטא עצמו גם העונש היה בטל! צריך לומר שיש איזה תקון ראשוני כאשר אתה מתקן את הפן הדרך-ארצי של מה שנתקלקל על ידי החטא, וכאן חז"ל לא מחלקים בין תקון הדרך ארץ לתקון התורני.

תוספות: התאנה לוקחת אחריות על השפעותיה

ובתוספות: "פירש בקונטרס באיזמל שהוא מכה הוא מרפא, כמו שנאמר... ואין ענין זה לזה כלל! אלא היינו כדאמרין בבראשית רבה: משל לבן מלך שקלקל עם אחת משפחותיו כיון ששמע המלך טרדו והוציאו חוץ לפלטרין שלו והיה מחזר על הפתחים של שפחותיו ולא היו מקבלין אותו אלא אותה שקלקלה עמו פתחה לו דלתיה וקבלתו כך בשעה שאכל אדם מפרי האילן טרדו והוציאו מחוץ לגן עדן והיה מחזר על כל האילנות ולא היו מקבלין אותו מה היו אומרים לו א"ר ברכיא הא גנבא דגנב דעתא דברייה [זהו שגנב דעת בוראן] היינו הא דכתיב 'אל תבואני רגל

הרמז ש-**חטה** בגימטריא **כב** אותיות התורה, וידוע בזהר שהאותיות הן ברקיע הדעת.

עץ שיכול להיות טוב או רע, עץ רע שמתהפך להיות טוב

רמז יפה: שלש הדעות יחד, **גפן חטה תאנה = תורה**. כל התורה כולה, שהיא חכמה-בינה-דעת, היא גפן-חטה-תאנה. גפן היא גם היכולת בתורה ללמוד מתוך סברא פשוטה, כמו רבי מאיר.

יותר עמוק, קודם אמרנו שרבי מאיר לא צריך פסוק אלא לומד מסברא, שהגפן מביא לילה, אבל יש לומר שהוא כן לומד מהפסוק: "עץ הדעת טוב ורע" – יש משהו שיכול להיות טוב או רע, וזהו היין: יש יין טוב שדעת זקנים נוחה הימנו, כמובא לפני כן בגמרא שיין נקרא תירוש, וכתוב חסר "תירש" – אם אדם זוכה כששותה נעשה "ראש" (כמון הקרי) ואם לא זוכה נעשה "רש" (כמו הכתיב). אם היין מתדרדר הוא נעשה מטוב רע.

גם בדעת רבי נחמיה יש לומר שהוא לומד לא רק מסוף הספור ("ויתפרו עלה תאנה") אלא גם מ"טוב ורע": הוא אופטימי וקורא הפוך, שמה שהיה רע יכול להפוך להיות טוב. אם כן, כולם לומדים מעצם הבטוי "עץ הדעת טוב ורע": רבי יהודה לומד מעצם המלה דעת, ושני האחרים מ"טוב ורע", רבי מאיר לומד שמטוב נעשה רע, ורבי נחמיה לומד שמרע יכול לצאת טוב.

כאמור, דעת רבי נחמיה שעץ הדעת היה תאנה. בקדושה, בתקון, זו החכמה של "הוא הנתן לך כח לעשות חיל", חכמה היא הברקה, החכמה המיוחדת של רש"י, שבדבר שקלקלו בו נתקנו, לגמרי, "ימותו ולא בחכמה", וד"ל. והנה **תאנה חכמה = תענוג**, בדעה זו יש הכי הרבה תענוג.

ברשות התורה". הכל מתחיל מהדעת, והדעת כולל את כל החב"ד.

פשיטא ששיטת רבי יהודה שאומר שזה על שם הדעת, היא כנגד הדעת; גם פשוט ששיטת רבי מאיר שאומר שהעץ הוא גפן היא כנגד הבינה, בכל מקום יין בבינה; לפי זה, התאנה צריכה להיות בחכמה. בשבעת המינים התאנה היא בנצח, אבל יש בהחלט זיקה בין הנצח לחכמה: הנצח דו"א נעשה חכמה של המלכות, הנצח הוא סוף קו ימין והחכמה ראש קו ימין.

עיקרון הסברות

נתבונן כעת בסברות השונות. נתחיל מהסוף, מרבי נחמיה: כל הלימוד של "נס בתוך נס", שבאיזמל שה' מכה בו הוא מרפא, באופן של רפואת "דומה בדומה", הוא שכל של חכמה. לומר את המשפט שבאותו דבר שהיה קלקול, באותו דבר יש תקון, יש בזה "חכם הרואה את הנולד", הוא רואה שמכל דבר לא טוב יוצא טוב – חכמה של קדושה היא אופטימיות וחכמה של קליפה היא פסימיות. מכל דבר לא טוב, מכל איזמל שמכה, יכול לצמוח מזה גופא גם ישועה. ההקבלה כנגד החכמה 'מתלבשת' יותר טוב על פירוש רש"י, וקצת פחות טוב לפי תוספות.

הרעיון של לילה משתיית היין שייך לבינה: "מינה דינין מתערינ", מחיצוניות הגבורות של אמא.

החטה היא הדעת גופא, והיינו מה שאין התינוק יודע לקרוא "אבא ואמא", ולא מסתפק באבא, משום שהדעת נתנה בין אבא לאמא, היא קוראת מצד ימין לאבא ומצד שמאל לאמא. היא קוראת כאשר אוכלת חטה, וידוע

המהפכה השנייה (5)

לימוד שלא לשמה

בשנים האחרונות, הרב מלמד על ארבע 'מהפכות' גדולות בהלכות תלמוד תורה: כתיבת התורה שבעל פה, נטילת שכר על לימוד תורה, לימוד תורה לנשים ולימוד תורה לאומות העולם, כאשר היום אנו נמצאים בעיצומה של המהפכה השלישית ובראשיתה של המהפכה הרביעית.

דברי הרמב"ם על שלא לשמה

כפי שלמדנו, אחד הטעמים העיקריים לאסור נטילת שכר על תלמוד תורה הוא שזהו לימוד "שלא לשמה". וכן כתב הרמב"ם בהקדמה לפרק חלק^א "וזה הוא אצל החכמים 'שלא לשמה', כלומר שהוא יקיים המצוות ויעשן וילמד וישתדל לא לזה הדבר בעצמו אלא לדבר אחר. והזהירונו החכמים עליהם השלום מזה ואמרו 'לא תעשם עטרה להתגדל בהם ולא קרדום לחפור בהם'... שלא ישים תכלית החכמה לא שיגדלו אותו בני אדם ולא שירויח ממון, ולא יקח לו דת ה' לפרנסה, ולא תהיה אצלו תכלית החכמה אלא ידיעתה בלבד".

וכן עולה מסידור דברי הרמב"ם בהלכות תלמוד תורה, שכתב (הלכה ה) "לעולם יעסוק אדם בתורה בין לשמה בין שלא לשמה [נ"א: אפילו שלא לשמה] שמתוך שלא לשמה בא לשמה", וכל המשך דבריו שם הוא לבאר מהו הלימוד הרצוי "לשמה" ובהמשך לזה שולל את הלימוד לשם קבלת שכר.

והאריך בזה בהלכות תשובה פרק י, ומתוך דבריו: "[נא] אל יאמר אדם הריני עושה מצות התורה ועוסק בחכמתה כדי שאקבל כל הברכות הכתובות בה או כדי שאזכה לחיי העולם הבא, ואפרוש מן העבירות שהזהירה תורה מהן כדי שאנצל מן הקללות הכתובות

בתורה או כדי שלא אכרת מחיי העולם הבא, אין ראוי לעבוד את ה' על הדרך הזה, שהעובד על דרך זה הוא עובד מיראה [דהיינו יראת העונש, "יראה תתאה"] ואינה מעלת הנביאים ולא מעלת החכמים, ואין עובדים ה' על דרך זה אלא עמי הארץ והנשים והקטנים שמחנכין אותן לעבוד מיראה עד שתרבה דעתן ויעבדו מאהבה... [ד] אמרו חכמים הראשונים שמא תאמר הריני למד תורה בשביל שאהיה עשיר בשביל שאקרא רבי בשביל שאקבל שכר בעולם הבא תלמוד לומר לאהבה את ה' כל מה שאתם עושים לא תעשו אלא מאהבה... [ה] כל העוסק בתורה כדי לקבל שכר או כדי שלא תגיע עליו פורענות הרי זה עוסק שלא לשמה, וכל העוסק בה לא ליראה [הכוונה ליראת העונש] ולא לקבל שכר אלא מפני אהבת אדון כל הארץ שצוה בה הרי זה עוסק בה לשמה, ואמרו חכמים לעולם יעסוק אדם בתורה ואפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, לפיכך כשמלמדין את הקטנים ואת הנשים וכלל עמי הארץ אין מלמדין אותן אלא לעבוד מיראה וכדי לקבל שכר, עד שתרבה דעתן ויתחכמו חכמה יתירה מגלים להם רז זה מעט מעט ומרגילין אותן לענין זה בנחת עד שישגיגוהו וידעוהו ויעבדוהו מאהבה".

האם שייך כאן "לעולם יעסוק בתורה ואפילו שלא לשמה"

והנה הרמב"ם פסק בהלכות תשובה

גרסם ע"י ויסי פלא.

א עמ' קלא במהדורת הרב שילת ובתרגומו.

הרמב"ם שמוטב שילמד שלא לשמה, כל שכן בלומד ומקיים אלא שלומד עבור שכר וכיו"ב, שודאי מוטב שילמד כך מאשר לא ילמד כלל, ומתוך שלא לשמה יבוא לשמה. וכך באמת פסק אדה"ז בהלכות ת"ת (שם סעיף יד) "ואעפ"כ מי שאין בו יראת שמים לדבר לשם אלא להתגדל או להתפרנס מוטב שיעסוק בתורה שלא לשמה משיתבטל ויפרוש כי מתוך שלא לשמה יבא לשמה כמ"ש למעלה [דהיינו כמו שביאר שם בסעיף ג]". אך באמת בדעת הרמב"ם לא משמע כך, שהרי מדבריו נראה שהוא שולל כל קבלת שכר עבור לימוד. וטעם הדבר, שאין זה רק חסרון מצד כוונת הלומד שלא לשמה, אלא שיש בזה איסור עצמי של נטילת שכר (וממילא נפרך הקל-וחומר דלעיל, שבאמת יש חומרה מיוחדת בנוטל שכר). כלומר, הנידון שלנו חמור יותר מסתם שלא לשמה, וכמו שהתבאר (בפעם הקודמת) שיש טעמים נוספים לאיסור (כחילול השם), ולכן אין כאן את ההיתר לעסוק שלא לשמה תחילה. ולפי זה, מה שפוסק הרמב"ם "יעסוק אדם בתורה אפילו שלא לשמה" הכוונה שהוא עושה זאת כדי שיכבדו אותו או כדי שה' יתן לו שכר וכדו', אבל לא שנוטל מאחרים שזה מהווה איסור עצמי (ומה שאדה"ז פסק להיתר היינו מפני שהוא סומך בכלל על שיטת המתירים בזה, כמו הכסף משנה, כמבואר בפעמים הקודמות). [במאמר מוסגר, הרב¹ מדייק בדברי אדה"ז הנ"ל שההיתר הוא רק כשנוטל לצורך פרנסה, שסוף סוף אדם מצווה לפרנס את בני ביתו, אבל כשנוטל מאחרים כדי להעשיר אין בזה היתר של "מתוך שלא לשמה" ואסור לעשות כן שזהו "קרדום לחתוך". אמנם כשלומד כדי שיזכה לעושר מאת הקב"ה (ולא נוטל ישירות מאחרים) זה מותר. ובזה מסביר

ובהלכות תלמוד תורה "לעולם יעסוק בתורה ואפילו שלא לשמה", ואם כן יש לדון לכאורה להתיר לקבל שכר עבור לימוד תורה אע"פ שזה לא לשמה.

ויש להקדים שישנם כמה סוגים של לימוד שלא לשמה². לדעת התוס' והרא"ש³ יש חילוק בין הלומד מתוך פנייה, כמו כדי להתכבד וכדו', שעליו נאמר "מתוך שלא לשמה בא לשמה" ובין הלומד ואינו מקיים שעליו נאמר "נוח לו שלא נברא"⁴ ו"נעשית לו סם המות" וכדו'. אבל לדעת הרמב"ם לעולם מוטב שיעסוק שלא לשמה, אפילו כשלומד ואינו מקיים, ו"המאור שבה יחזירנו למוטב", כמו שביאר אדמו"ר הזקן בהלכות ת"ת (ד, ג. וקונטרס אחרון שם)⁵. ולכאורה יש לומר קל וחומר: אם אפילו בלומד ואינו מקיים, שלפי תוס' ורא"ש חמור כל-כך שמוטב שלא ילמד כלל, בכל זאת סובר

ב לכל הנושא של לימוד תורה לשמה ושלא לשמה ראה באריכות בספר יסוד העבודה לרבי אברהם (הראשון) מסלאנים, ועוד חזון למועד.

ג פסחים נ, ב ד"ה וכאן, ובעוד מקומות.

ד פסחים פ"ד ס"י ב.

ה ברכות יז, א.

ו תענית ז, א.

ז וכן מוכח מדברי הרמב"ם בתשובה "והעוסק שלא לשמה רתיו לו שלא נברא. ואעפ"כ טוב הוא העסוק בה שלא לשמה מזה שלא עסק בה כל עיקר, שזה שעסק בה שלא כהוגן, הואיל ועסק – מתוך שלא לשמה יבוא לשמה" (נדפס באגרות הרמב"ם מהדורת הרב שילת עמ' תס), הרי שגם מי שנאמר עליו "נוח לו שלא נברא" מכל מקום "מתוך שלא לשמה יבוא לשמה". נמצא שיש שתי נקודות שדעת הרמב"ם אינה כתוס': א. לפי הרמב"ם, תמיד אומרים "לעולם יעסוק אדם שלא לשמה" (וראה בקו"א שם שמחלק תחילה בין הרב המלמד לתלמיד הלומד, אך בסוף מסיק שגם הרב צריך להכניס את עצמו לבית הספק אם לא יוכל להחזירו בתשובה לפני הלימוד, כלומר שלמעשה בפועל אין חילוק). ב. מאידך, מה שנאמר בגנות הלומד שלא לשמה, "נוח לו שלא בא לעולם" וכדו', זה מתייחס גם ללומד כדי שיהיה עשיר ומכובד וכדו' (וזה שלא כלחם משנה, שהשווה בין הרמב"ם לתוס'). הדבר מתאים לשיטת הרמב"ם בכלל לעומת בעלי התוספות: הרמב"ם אינו 'אוהב' חילוקים בסכינא חריפא בין סוגיות דומות, וגם כאן הוא מעדיף לאחד בין דברי חז"ל על "שלא לשמה". וכן בעיקר הדיון שלנו, הרמב"ם פוסל קבלת שכר ככלל, שלא כמו החילוקים השונים שיש בשאר הפוסקים, ודוק.

חושב שאין בכך כל פגם. כיוצא בזה מובא בכמה ספרים בפירוש "לעולם יעסוק אדם בתורה שלא לשמה", שהעוסק במדרגה נמוכה (לתועלת כלשהי) צריך לדעת שזו לא התכלית, ועליו ללמוד מתוך כוונה שלבסוף יגיע לשמה, וזה גופא כוונתו "שמתוך שלא לשמה בא לשמה [כלומר יבוא לבסוף לשמה]"^ט. אמנם נראה שזה בדרך הדרש, אבל בפשטות מדובר גם במי שכוונתו שלא לשמה לגמרי (ואילו מי שרוצה להגיע לשמה הוא כבר בדרגת לשמה, ודוק). ועוד, ברמב"ם יש שתי גירסאות: לפי הגרסה "אפילו שלא לשמה", כמו שכתוב בהלכות תשובה ובכמה גרסאות בהל' תלמוד תורה, ניתן אולי לומר כנ"ל שהדבר נכון רק מתוך תודעה שזו דרגה פחותה, "אפילו", אבל לפי הגרסה בהל' ת"ת "בין לשמה בין שלא לשמה" משמע שהאדם אינו מודע לחסרון שיש בדבר ובכל זאת מוטב שיעשה כך ובודאי יבוא בסופו של דבר ללמוד לשמה. וגם הגרסה "אפילו" מתפרשת בפשטות בדרך זו.

ט ראה למשל: פני דוד פ' בשלח עה"פ ויאמר אם שמע. תולדות יעקב יוסף פ' ויקרא עה"פ כל המנחה. מאור עינים תחילת פ' בראשית.

גם דברי הרמב"ם בהלכות תשובה שמזכיר בין השאר את הלומד "בשביל שאהיה עשיר" ובהמשך כותב "לעולם יעסוק אדם בתורה אפילו שלא לשמה", ומשמע שזה כולל גם לימוד תורה כדי להתעשר – אלא שהכוונה שלומד כדי שה' יעשירו, ולא שנוטל מאחרים למטרה זו. אך כאמור בדעת הרמב"ם עצמו משמע שגם כדי להתפרנס אין ליטול].

ויש להוסיף טעם לאסור, שהרי הרמב"ם מדגיש בהלכות תשובה ובפיה"מ שהלימוד שלא לשמה מתאים רק לתחילת דרכו של אדם (כמו בימי הילדות), שאז זו הדרך הרגילה לעסוק בתורה ובמצוות שלא לשמן. אבל כאשר האדם מתקדם ומגיע לדעה שלימה עליו להבין שהדרך הראויה היא רק לשמה, ו"שלא לשמה" הוא פסול. אך מכל מקום לא די בנימוק הזה, כי מהרמב"ם נראה שאין כל היתר ליטול שכר, גם בתחילת דרכו של אדם. לכן צריך לומר כנ"ל שכאן יש חומרה מיוחדת מסתם לימוד שלא לשמה.

ויש מקום לומר טעם נוסף לאסור: ההיתר בלימוד שלא לשמה הוא רק כאשר ברור שזו דרגה פחותה ולא התכלית, ואילו המצב שהרמב"ם שולל בחריפות הוא כאשר הלומד נשאר בדרגה כזו שנחשבת שלא לשמה, ואף

הסיפור החסידי

רבי ישראל מרוז'ין | הקוץ איננו אוכל

רבי ישראל פרידמן מרוז'ין, מייסד חסידות רוז'ין הענפה, נולד בעיירה פראהבישט שבאוקראינה בג' בתשרי תקנ"ז, לרבי שלום שכנא בן רבי אברהם המלאך. כשהיה בן שש נפטר אביו, והוא גודל וחונך על ידי אחיו, רבי אברהם מפראהבישט.

צדיקי דורו העריצו אותו, ורבים מהם נסעו אליו כחסידים אל רבם. פעם התבטא כי כאשר קורה משהו ליהודי בקצה העולם, הוא מרגיש זאת מיד בליבו. ככזה, התנהג רבי ישראל כמלך ממש, המשקף את גדולתם של ישראל שבני מלכים הם. אכן, העושר והכבוד להם זכה היו גדולים עד כדי כך, שעוררו את קנאתו של הצאר הרוסי. הוא השליך את ר' ישראל לכלא, ממנו נמלט באופן פלאי ומצא את משכנו בסדיגורא ששכנה אז בתחום אוסטרו-הונגריה. נפטר בג' בחשוון ה'תר"א.

אני ה"קוצו של י"

פעם נסע רבי ישראל מרוז'ין ביחד עם תלמידיו, והגיע זמן תפלת מנחה כשהיו בעבי היער. עמדו להתפלל מנחה, ואחרי תפילת שמונה עשרה אמר הרוז'ינער תחנון ונפל אפים בין עצי היער. תמיהו תלמידיו: "הרי אין פה ספר תורה, וכתוב בשו"ע שנופלים אפים בתחנון רק במקום בו יש ספר תורה!". אמר להם רבי ישראל: "כל הספר תורה כלול בשם הוי", וכל שם הוי כלול ב-י, האות הראשונה של שם הוי ב"ה, וה-י כלולה בקוצו של י, ואון איך בין דער קוצו של י" [אני הקוצו של י].

מתוך הצהרתו המופלאה של רבי ישראל מרוז'ין, "אני הקוצו של י", מהדהדת אמרתו של הלל הזקן, הנשיא העניו: "אם אני כאן הכל כאן". בזוהר מוסבר, שכוונתו של הלל היתה לרמוז לשכינה הנקראת "אני". הלל הנשיא הוא ביטוי למלכות דאצילות, כללות נשמות ישראל. דבר זה וודאי מתאים גם לרבי מרוז'ין, נשיא ישראל בדורו, אולם כאן הרוז'ינער מספר לנו שמלבד עם ישראל כלול בתוכו גם ספר התורה כולו:

אם הנשיא הוא מלכות דאצילות, דרכה

מנהיג ה' את העולמות התחתונים, ספר התורה שייך ליסוד אבא, המגלה את חכמתו של ה'. בעיני רבי ישראל (ראשי תבות יש שישים ריבוא אותיות לתורה), כל יהודי הוא הברקה אלוקית מיוחדת. מסר המגלה את החכמה הגלומה בפקודה המלכותית.

אך לא מדובר כאן בחכמה לבדה. אם ה-י שבשם הוי"ה היא החכמה, ראשית ההתגלות האלוקית, הרי קוצו של יו"ד, איתו מזוהה הרוז'ינער בסיפור, הוא הכתר שמעליה. כדי להבין טוב יותר את משמעות האמירה הזו, נביא סיפור נוסף:

אל הרוז'ינער נסעו רבים מגדולי הצדיקים בדורו. אחד מגדולי הצדיקים האלו היה הדברי חיים מצאנז, שנסע אל הרוז'ינער אחר הסתלקות רבו המובהק רבי נפתלי מרופשיץ. כששאלו אותו על כך, אמר: "כשאני נכנס במחיצתו מרגיש אני שבכל רגע ורגע הוא מוסר את עצמו לקב"ה במסירות נפש ממש. לאחד כזה – ראוי לנסוע".

כאשר הרוז'ינער מכנה את עצמו "קוצו של י", הוא מתכוון למסירות נפשו לה'. שם הוי"ה הוא "שם העצם" (לעומת שאר השמות הקדושים, שהם "שמות תואר"), והוא כולל

תמידית: כאשר האדם מודע לכך שמצד עצמו באופן טבעי הוא מת, והדבר היחיד המחיה אותו הוא השם יתברך, הרי שחיי מסורים ועומדים למי שנותן אותם.

הכפה הלוהטת

בין צדיקי אותו דור שנסעו אל הרז'ינער היה רבי משה מקוברין, תלמידו המובהק של רבי מרדכי מלעבאוויטש ואחר כך של בנו רבי נח מלעבאוויטש, ורבו של בעל ה"חסד לאברהם" וה"יסוד העבודה" מסלונים. הוא היה מכונה בין כל צדיקי אותו דור "איש אמת". כמנהג החסידים, היה מביא לפעמים תשורה לרבי. אם כי הרז'ינער נהג במלכות ובעשירות מופלגת, ולכאורה לא היה זקוק למתנות פשוטות, בכל אופן היה רבי משה מביא מדי פעם משהו פשוט, כסימן של אהבה והתקשרות לרבי. פעם אחת הביא לרז'ינער כפה חדשה. הרז'ינער לקח את הכפה, הניח על ראשו, ונתן לקוברינער במתנה את הכפה שלו. אחר כך ספר רבי משה מקוברין לחסידיו: "כאשר שמתי את כיפתו של הרז'ינער על ראשי, בער ראשי באש ארבע שעות רצופות!" אחד מפירושי המילה "קדש" הוא **יקוד אש**, ומצוות "ונקדשתי בתוך בני ישראל" אכן מתקשרת באופן טבעי לכבשן האש אליו הושלכו יהודים רבים על קידוש השם (כך מדרך ר' אלימלך מליז'נסק ב'צעטיל קטן' שלו, כי יש לקיים את מצוות "ונקדשתי" על ידי נכונות להישרף על קידוש השם).

הכפה של רבי ישראל מרוז'ין היא הכתר שעל ראשו, המבטא את הרצון לדבוק בה' ולבטא אותו. רצון שאצל הרז'ינער היה כה לוחט עד כי כיפתו המשיכה לבעור ארבע שעות רצופות לאחר שהוסרה מראשו. זהו ייחודו של ר' ישראל מרוז'ין, הכתר - הקוצו של י - שבמלכות הצדיקים.

את התורה שכולה שמותיו של ה'. מדוע קוצו של יו"ד כולל בתוכו את שם הוי"ה? הכתר, קוצו של י', הוא רצונו של האין סוף ברוך הוא להתבטא בצורה מסוימת (**רצון = שמו**, מהגמטריות הראשונות של הקבלה). המודעות לקיומו של הרצון בשם חושפת שיטנו מישוה שרצה בו, הנעלה מכל מה ששם מסוגל לבטא. רבי ישראל מרוז'ין מרגיש כל העת איך "הכל ברא לכבודו" - כמאמרו הידוע על הביטוי "הכל **הבל**". העולם, התורה וישראל, כולם רק ביטויים של הקב"ה. רבי ישראל משייך את עצמו אליו ללא סייג, ומתמצת בכך את המציאות כולה לנקודה אחת המזדקרת כלפי מעלה אל האינסוף. כך קוץ הירוד קץ בחייו, והחכמה המחיה בעליה מפנה את מקומה לדבקות בחיי החיים (על מצב זה נאמר "טעמו וראו [פנימיות החכמה היא הראיה] כי טוב [הדבקות ב]הוי"). מסירות נפש תמידית כזו תהפוך לנחלת הכלל בתקופת הפלא של תחיית המתים. על תקופה זו נאמר "מצוות בטלות לעתיד לבוא": לאחר שיקומו המתים, לא יהיה יהודי שלא ירגיש את מקור חייו האמיתי. הקשר עם רבונו של עולם ייעשה טבעי וממילא כמו נשימה, והמצוות יתקיימו כאילו מעצמן, ללא בחירה מודעת של האדם.

בזמננו, ניתן להרגיש כך יותר מכל ביחס למצוות קידוש השם, המצווה היחידה הכתובה בלשון נפעל ("ונקדשתי בתוך בני ישראל"). יהודי המוסר את נפשו מרגיש כי אין טעם לחייו אם אלה לא מבטאים את רצון ה'. ההתמסרות הזו לא מגיעה כתוצאה ממחשבה עמוקה. רבו מאוד האנשים הפשוטים והתמימים שנהרגו כדי שלא להמיר את דתם, אף שלא הבינו מהי היהדות ולא יכלו להסביר מדוע הם עושים זאת. המעשה פשוט 'קרה', כאילו אי אפשר אחרת. ביטול המצוות בעתיד ינבע מהפיכת מצוות קידוש השם למצווה

סולם של אותיות

באמרתו של הרוז'ינער מוזכרות ארבע מדרגות: כל הספר תורה כלול בשם הוי', וכל שם הוי' כלול ב-י (האות הראשונה של שם הוי' ב"ה) ו-ה כלולה בקוצו של י. בין שם הוי' לכל מילות התורה, ישנה דרגה ממוצעת של שאר שמות ה', שאינם קדושים כשם הוי' אך נעלים על שאר התורה. יחד נוצרת הקבלה לארבע אותיות שם הוי"ה, עם קוצו של י שמעליהן, כך:

קוצו של י

ה - שם הוי'

ו - שאר השמות

ה - כל התורה.

ווארט דומה מבאר שכל התורה כלולה בעשרת הדברות, הכלולים בתורם בדבור הראשון "אנכי ה'". הדיבור הראשון עצמו כלול בתבה הראשונה, **אנכי**, הכלולה באות הראשונה שלה, **א**. ה-**א** כלולה ב-י העליונה שבה (כידוע ש-**א** מורכבת משתי אותיות י עם ו מחברת באמצע), הכלולה בקוצו של י זו. כאן יש שבע מדרגות, המגיעות בסופו של דבר לאותה הנקודה. יחד, יוצרים החמש והשבע

את המילה **זה**, המאפיינת את נבואת משה רבנו באספקלריה המאירה: "זה הדבר [עשרת הדברות] אשר צוה הוי' [שם הוי']".

ז' המדרגות מכוונות כנגד ז' הנקודות שבקו האמצעי במערכת הספירות, המקבילות לז' המעלות שבברכת "אתה בחרתנו":

קוצו של י ברדל"א, ושניהם מתגלים במסירות הנפש היהודית - הסיבה ל"אתה בחרתנו".

י ברישא דאין, התענוג שב"אהבת אותנו".
א (של אנכי) ברישא דאריך-רצון, "ורצית בנו".

אנכי (לשון רוממות במצריית כידוע) בדעת, מקביל ל"רוממתנו מכל הלשונות" בסוד "הדעה והדיבור" ו"תדע לשוננו".

כל הדיבר הראשון, התפארת, כולל על פי התניא את כל מצוות העשה בתורה. לכן מתאים לכוונה ל"וקדשתנו במצוותיך".

עשרת הדברות ביסוד, יסוד כל התורה, מתאימות ל"קרבנתנו מלכנו לעבודתך".

כל התורה כולה, כאמור, היא שמותיו של ה'. השם הוא דרכו של ה' לתקשר עם העולם, ושייך למלכות ולסיום הפסקה: "ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת" במלכך עלינו.

מענות ותשובות

שאלה:

לגבי הילדה המתבגרת (היום מתבגרים בגיל צעיר) צריך לנסות להיות חברה שלה, להשתתף בחוויות ובמחשבות שלה, לעשות דברים (מהנים) ביחד.

ברכה להתחזקות בגוף וברוח. יש לך שליחות חשובה בחיים - שתצליחי לעשות נחת רוח לאביך שבשמים (כל אבא רוצה לראות שהילדים שלו עובדים את העבודה שלהם בעולם הזה באמונה ובשמחה).

תבשרי בשורות טובות!

שאלה:

אמי יהודיה ואבי אינו-יהודי. ברוך ה' חזרתי בתשובה, אך איני יודע כיצד לנהוג לגבי ההורים - אם אקרב את אמי לתורה ומצוות, בסופו של דבר היא תצטרך להתגרש ואיני רוצה לדחוף לכך (לא נראה לי שגיוור של אבי עומד על הפרק - הוא כלל לא מתעניין ביהדות בצורה אמיתית). אודה לעצת הרב.

מענה:

צריך בהחלט לחזק את האמא, לקרבה לתורה ומצוות וכולי האי ואולי זה ישפיע גם על האבא (איך שלא יהיה כל מצוה שהאמא תקיים שווה עולם ומלואו).

אני עוברת תקופה קשה - גם חולשה פיזית, גם קשיים בעבודה ובעיקר קושי עם הילדים. כל לילה אני הולכת לישון מתוסכלת מה'מאבקים' עם הילדים בכלל, ובפרט יש לי קושי עם הבת הגדולה, שכבר מתנהגת כנערה מתבגרת ואיני מצליחה 'להכיל' אותה. אשמח להכוונת הרב.

מענה:

הדבר הראשון בעבודת השי"ת, כולל עבודת חינוך הילדים, הוא להודות לה' על כל הטוב שהוא גומל אתנו תמיד. בבקר קמים ודבר ראשון אומרים "מודה אני לפניך כו'", זהו יסוד עבודת היום והוא מלווה את האדם במשך כל היום כולו, עם כל הקשיים שעוברים עליו במשך היום.

ודאי יש לך הרבה מאד על מה להודות, בעל טוב ילדים טובים וכו' וכו'. מדת ההוד מכניסה לחשך המדומה של החיים קרן אורה (כמו בבקר, אז "יבקע כשחר אורך", "חדשים לבקרים" מתוך חשכת לילה) ו"מעט אור דוחה הרבה מן החשך" (לרגע אחד את נרגעת ומרגישה טפת שמחה, וזה ממתיק את הרגעים הבאים, ואז את זקוקה לעוד רגע של הודיה ושמחה וכן הלאה).

רמז בפרשה

מתמטיקה בפרשת השבוע

בראשית בכור לברכה

את ה-ב רבתי, האות הראשונה של התורה, דרשו חז"ל לשון בְּרָכָה. בְּרָכָה אותיות בְּכוֹרִים שנקראו ראשית, "וְלִקְחָתָּ מֵרֵאשִׁית כָּל-פְּרֵי הָאֲדָמָה" (דברים כו, ב).

השרש של ב.כ.ר הוא השרש הראשון בלשון הקודש שלכל 6 הצירופים יש משמעות. בסדר הצירופים (כמבואר בהרחבה בסוד ה' ליראיו ע' קב והלאה) הצירוף הראשון הוא בכר (כנגד ספירת החסד) והצירוף הראשון בשלישיה השניה הוא ברך (כנגד ספירת הנצח), כלומר שמתוך בְּכָרָה יוצאת בְּרָכָה.

מעשה בראשית בכלל, והיום ה"אחד" של מעשה בראשית בפרט (והפסוק הראשון בפרטי פרטיות כו' עד ל-ב רבתי) הוא "משפט הבכרה" של כל התורה כולה.

השנוא קודם לאהוב

ערך הפסוק הבכור של התורה, "בְּרָאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ" הוא 2701 שהוא המשולש של חֲכָמָה (73). 2701 גם שווה חֲכָמָה (73) פעמים חֲכָמָה במספר קטן (37). והנה, הפסוק המתאר את משפט

הבכורה, "כִּי אֶת הַבְּכֹר בֵּן הַשְּׁנוֹאָה יְכִיר לְתֵת לוֹ פִּי שְׁנַיִם בְּכָל אֲשֶׁר יִמְצָא לוֹ כִּי הוּא רֵאשִׁית אָנוּ לוֹ מִשְׁפֵּט הַבְּכֹרָה" עולה 5110 שווה 70 פעמים חֲכָמָה! יש בפסוק 21 (משולש

6) תבות. בפסוק הראשון של התורה 7 תבות וממילא הוא

עריכה: הרב משה גנוט

משלים את צורת פסוק משפט הבכורה למשולש של 7 (28) תבות - וזהו גם מספר האותיות בפסוק הראשון של התורה, עוד סימן מובהק שהפסוקים ראויים להצטרף יחד! הסוד המסתתר מאחורי חיבור זה הוא שמבין האור והחשך, במעשה בראשית הבכורה שייכת לחשך, בן השנואה, הרמוז לכלל הידוע, "ברישא חשוכא [תחילה חושך]". אך דוקא הוא, החשך, מקבל פי שנים (סוד ה-ב רבתי), שכן מיד אחרי "וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֶּהוֹ וְבָהּ וְחָשָׁךְ" מגיע "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי אור וַיְהי אור", פעמיים אור (בעוד שביחס לשאר הנבראים נאמר, "וַיְהי כֵן"). והנה, הביטוי "יְהי אור" שווה הַבְּכָרָה (סוד רלב, וד"ל).

הדילוג לבכרה

נחפש את המלה בְּכָרָה בדילוג אותיות מתחלת התורה, מה-ב רבתי של בְּרָאשִׁית. ה-כ הראשונה היא בתבת וְחָשָׁךְ (וכפי שהתבאר לעיל). מה-ב עד ה-כ יש דילוג של 47 אותיות. משם נדלג 48 אותיות ונגיע ל-ר של יְהי אור! נדלג עוד 49 אותיות (דילוג עולה: 47, 48, ו-49) ונגיע ל-ה של הַחֲשָׁךְ! בדילוג הזה מתחלת התורה יש 145 אותיות, צורת

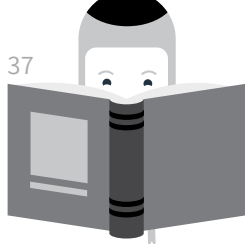
השראה של 9:

מכאן עד סוף יום אחד 52 אותיות כמנין התבות בחמשת הפסוקים של "יום אחד" (שם בן).

בדילוג הזה חוץ מאותיות בְּכָרָה שאר 141

אותיות עולות 8281 שהוא 91²!

נְשִׂאָה אֶרֶם

המדור לילדים

הממלאים אותו, עפר הארץ וכל אוצרות הטבע הטמונים בו – אבנים וסלעים, מתכות וחמרי הבערה. האמת היא שגם הדומם חי ורוחש בתוכו. אם לא היה ה' מחיה את הדומם בכל שניה מחדש – כיצד יכול היה להמשיך ולהתקיים? אלא שהעין הרגילה שלנו לא תמיד מבחינה בכך, ולכן עבירנו הוא דומם.

חיות

בצומח כבר מרגשת חיות ותנועה. נכון, העצים לא קמים ממקומם ויוצאים להליכה רגלית, אבל בהחלט רואים אצלם התפתחות וגדילה. אני טומן גרעין באדמה ולאחר כמה ימים הוא נובט ומתחיל לצמח, וזו בהחלט תנועה מרשימה. הפעילות הזו גם דורשת ממנו מאמץ, וכשמתאמצים נעשים רעבים, לא? ושוב שולח הצמח שרשים לאדמה שתתחתיו ושואב את מזונו הספוג בה. מזג אוויר קשה או חסר במים יכל לגרום לצמח לנבל ולמות, וזו עדות נוספת לחיים שהוא מקיים, כי למות יכל רק מי שפעם נולד. לא ראייתם פעם אבן שמתה, נכון?

חי

בבעלי החיים החיות והתנועה כבר עולים פתה. דבר ראשון, החיות

מתחילים מחדש! שוב אנחנו מדפדפים אחורה בחמש, מסוף התורה אל ראשיתה, וחוזרים אל ההתחלה של הכל – בריאת העולם.

העולם כלו נברא בנשמה ימים, אבל אל התכלית שלשמה הוא נברא אנו מגיעים רק ביום הששי. כבר ביום השלישי יש לנו עולם יפהפה – שמים וארץ, ימים ויבשות וצמחיה מגוונת ועשירה; ביומים הבאים אחריהם מתמלאים השמים והארץ – שמש, ירח, כוכבים עופות ודגים; ביום הששי נוספים אליהם שאר בעלי החיים. אבל... עדן שורר פה שקט מחריש אונים. נכון, קולות בעלי החיים אמנם נשמעים היטב, גם שקשוק זרימת הנחלים, הדי הרעמים ומטחי הגשמים ממלאים את אוויר העולם, אבל כל אלו עדן לא נחשבים לקול. הם רק הקדמה לעקר. איך אומרים? את הדברים הטובים שומרים לסוף.

חסר בו נור הבריאה – האדם.

חיות

את העולם שלנו נוהגים למיין ולחלק לפי ארבעה סוגים עקריים – דומם, צומח, חי ומדבר. למשפחת הדוממים משתייכים כל החפצים שאינם נעים בכחות עצמם, כמו הבית בו אנו גרים וההריטים

מתי אני מדבר? כִּאֲשֶׁר אֲנִי פוֹנֶה אֶל מִי־שֶׁהוּ אַחֵר. אֲנִי רוֹצֶה לְהַעֲבִיר לוֹ אִיזוֹ יְדִיעָה אוֹ הוֹרָאָה שֶׁיֵּשׁ לִי אוֹ שֶׁאֵין מַעֲנִין לְשִׁמְעַם מִמֶּנּוּ אִיזוֹ יְדִיעָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ. זֶה נִקְרָא שֶׁאֲנִי מִתְקַשֵּׁר – אֲנִי יָכוֹל לִיצֹר קֶשֶׁר. לָמָּה הַפָּרָה לֹא מִדְּבָרֶת? כִּי מִבְּחִינָתָהּ רַק הִיא קִיָּמָה וְכָל מִי שֶׁעוֹמֵד מוֹלֶה קִזִּים רַק בְּרָקָע. אֲבָל אֲצִלִּי זֶה אַחֲרָת. אֲנִי מִבְּחִין בְּכָךְ שֶׁיֵּשׁ אוֹתִי וְיֵשׁ אֶת הָאִישׁ שֶׁמוֹלִי, יֵשׁ 'אֲנִי' וְיֵשׁ 'הוּא', וְהַמְלִים הֵן הַדֶּרֶךְ שֶׁלֵּנוּ לְהִתְחַבֵּר אֶחָד עִם הַשֵּׁנִי.

יְהוּדִי – נֶאֱמַר הַקְרִיאָה

הָאֵם יֵשׁ עוֹד מִדְּרָגָה מַעַל לְאָדָם הַמְדַּבֵּר?

חָז"ל מְלַמְּדִים אוֹתָנוּ כִּי כָּבֵד בַּמֶּלֶךְ הָרִאשׁוֹנָה בַּתּוֹרָה רְמוּזָה תְּכַלִּית כָּל הַיְּבְרִיאָה: "בְּרֵאשִׁית" – בְּשִׁבִּיל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָא 'רֵאשִׁית'. יְהוּדִי הוּא אָדָם מְדַבֵּר, אֲבָל בְּנוֹסֵף לָכֵן יֵשׁ בּוֹ נִשְׁמָה אֱלֹקִית, "חֵלֶק אֱלֹ-הִי מִמַּעַל מִמַּשׁ", וְהִיא מַעַלָּה אוֹתוֹ לְמִדְרָגָה אַחֲרָת לְגִמְרִי. יְהוּדִי אֵינוֹ רַק יָצוּר שֶׁיּוֹדֵעַ לְתַקַּשֵּׁר עִם הַסּוֹבְבִים אוֹתוֹ, אֲלָא הוּא בְּרֵאשׁ וּבְרֵאשׁוֹנָה מְקַשֵּׁר לְמַעַלָּה, לַה'.

לְמַעֲשָׂה, יְהוּדִי הוּא הַיָּצוּר הַיְּחִיד שֶׁבָּאֲמַת יוֹדֵעַ לְדַבֵּר. יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁמְדַבְּרִים הִרְבֵּה, בְּלִי סוֹף, אֲבָל לְדַבּוּרִים שֶׁלֵּהֶם אֵין שׁוּם עֶרֶךְ אֲמִתִּי. הֵם סֵתָם מְדַבְּרִים שְׁטוּיוֹת וְהַדְּבוּר חוֹלֵף וְהוֹלֵךְ לוֹ.

מִמַּשׁ נְעוּת מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וְלֹא רַק מִתְפַּתְחוֹת וּגְדֻלוֹת בְּמַחְבֵּר לְקַרְקַע עַל מָקוֹם אֶחָד. הַחִיּוֹת צְרִיכוֹת לְתוֹר וּלְחֶפֶשׁ לָהֶן אֲכָל, לְבַחֵר לָהֶן מָקוֹם מְגוּרִים בְּמִזְג אֲוִיר מִתְאִים, וּכְשֶׁהֵן חֲשׁוֹת בְּסִכְנָה מִתְקַרְבֶּת הֵם נָסִים מִפְּנִיָּה. סוּגֵי הַתְּנוּעָה שֶׁלֵּהֶם מְגוּנִים: יֵשׁ שְׂרָצוֹת בְּמַהֲרִיּוֹת, יֵשׁ שְׂמֵת־חֲפָרוֹת בְּאֲדָמָה, יֵשׁ שְׁעָפוֹת לְגִבְהִים וְיֵשׁ שְׁצוּלָלוֹת לְמַעַמְקִים. יוֹתֵר מְכֹר, בְּבַעֲלֵי חַיִּים אֲפָשֵׁר לְזוּהוֹת גַּם מִצְבֵּי רוּחַ שׁוֹנִים – כּוֹעֵס, שְׂמֵחַ אוֹ עֲצוּב (אוֹמְרִים שֶׁגַּם לְצִמְחִים יֵשׁ רָגְשׁוֹת, אֲבָל הֵם יוֹדְעִים יוֹתֵר לְהִסְתִּיר אוֹתָם). וְאֵתָם יוֹדְעִים? יֵשׁ גַּם בְּעִלֵּי חַיִּים עִם תְּחִיבוֹת לֹא קָטָן. כָּל אֵלּוּ אוֹמְרִים לִי שֶׁהַתְּנוּעָה אֲצִל בְּעִלֵּי הַחַיִּים מִתְרַחֶשֶׁת גַּם בַּתּוֹךְ-תּוֹכָם, בְּלֵב וּבִמְחַ שֶׁלֵּהֶם.

הַאֲזָרָה הַדְּבָר

אִז מָה מֵיִחָד אֶת הָאָדָם? גַּם בְּאָדָם יֵשׁ רִכִּיבִים דּוֹמָמִים, גַּם הוּא גֹדֵל וְצוֹמֵחַ, וְגַם לוֹ רָגֶשׁ מִפְּתָח וְשִׁכָּל חָזֵק. נִכּוֹן, אֲצִלֵּנוּ הָרָגֶשׁ וְהַשִּׁכָּל הִרְבֵּה יוֹתֵר מִפְּתָחִים, אֲבָל אֲנִי מִחֲפֵשׁ מִשֶּׁהוּ שֶׁהוּא לֹא רַק יוֹתֵר מֵאַחֲרִים, מִשֶּׁהוּ שֶׁיֵּשׁ רַק לְאָדָם, שֶׁבוֹ הוּא יְחִידִי לְגִמְרִי.

וּבְכֵן, הָאָדָם הוּא הַיָּצוּר הַיְּחִיד שֶׁיּוֹדֵעַ לְדַבֵּר – לְהַנְהִיג וּלְשַׁנוֹת אֶת הַמְצִיאֹת בְּכַחַת הַדְּבָר וּלְתַקַּשֵּׁר עִם הָאוֹלָת – וּלְדַבֵּר זֶה לֹא עוֹד כְּשֶׁרוֹן צִדִּי. הַדְּבָר מְבִטָּא אֶת הַכְּשָׁרוֹן הַיְּחִידִי שֶׁלִּי.

עולם", הוא הצדיק של העולם כלו. כל
העולם נברא עבורו וכמו יסוד של בנין
המחזיק את כלו, מחזיק האדם ומקיים
את העולם כלו.

שנזכר לקיים את תכלית הבריאה!

שבת-בראשית שלום ומברך!

ר'י

אבל כאשר יהודי מדבר בדברי תורה,
מתפלל לה' או עוסק בקיים המצוות
מקבל הדבר שלו ערך אמתי ונצחי!

האדם נברא אחרון, ביום הששי
לבריא את העולם. בפנימיות התורה מסביר,
כי היום הששי קשור לספירת היסוד,
משום שאדם הראשון הוא ה"צדיק יסוד

שאלת השבוע:

מהן חמש המדרגות בסוגי הנבראים?

בין הפותרים נכונה יגורל משחק קפסה.

תשובות יש לשלח לד"ר ל maosime@gmail.com או בטלפון 079-9211452

עד יום ב' הקרוב.

הפרסיים בחסות:

צעצועי רזנפלד

יפו 34 ירושלים | טלפקס 02-6240854

משבר מנהיגות

שורר כעת בארץ. ראשית, המצב הפוליטי נראה ללא מוצא, כאשר

גם הפתרונות הטכניים האפשריים אינם מסמנים מנהיגות-אמת, וגם בתחומים אחרים חסרה מנהיגות תורנית אמתית.

בהשראת דברי הרבי הראשון מסלונים, ש"חג האסיף תקופת השנה" הוא הזמן לאסוף בו תקיפות לכל השנה, הרחיב הרב בשמחת בית השואבה על כך שמנהיגות אמתית תלויה בתקיפות, המתחילה בתוקף לומר את האמת וממשיכה ביכולת ליישם אותו. כמובן, תקיפות אינה תוקפנות – את הכל צריך לומר באופן המתקבל, מתוך חסד ואהבה לעם ישראל ולעולם כולו. אכן, התוקף הוא כח החיים עצמו, ומעשי החסד הם הכלים בהם צריך לכלכל-לבטא כדבעי את התוקף הזה. לכן עלינו לאסוף את "תקיפי ארץ ישראל" – תלמידי חכמים אמתיים, המתאפיינים בתוקף של קדושה יחד עם חסידות ואהבת ישראל – ולכונן מהם הנהגה.

בשיעור חזר הרב על שבע אבני דרך, אמתות פשוטות, שנדרשות לנו לתיקון המציאות בארץ – אתגרי ההנהגה התקיפה הנדרשת לנו: החלת ריבונות על כל הארץ אותה נתן לנו ה'; חיסול הטרור החל מראשיו; כינון משפט עברי; עידוד עליה לארץ; עידוד הגירת האוכלוסיה העוינת מן הארץ; תיקון החינוך בחיבור התורה והמדע – "חולין על טהרת הקדש" (ובכך פתרון סוגית ה'הדתה'); בניית בית המקדש על ידי משיח צדקנו.

מעוניין להצטרף לצוות המפיצים של **ואביטה**?

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?

שלח מייל לכתובת: **itiel@pnimi.org.il**

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון במספר **079-9211452**

או במספר **02-5434297** - המספר פתוח לניידים כשרים.

לפניות בנושא העלון: **052-4295164**

pnimi.org.il